

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут _____ **Навчально-науковий інститут економіки і управління**
Кафедра _____ **економіки і права**

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Шермет О. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Зайнчковський А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Економіка підприємства»

на тему: «Діагностика і запобігання банкрутству підприємства»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ЕП-4-1

Бурчак Олександр Валентинович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Труш Юлія Леонідівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент Кудренко Наталія Володимирівна
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління

Кафедра Економіки і права

Освітній ступінь Бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри економіки і права
Заїнчковський А. О.**

«27» січня 2021 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Бурчака Олександра Валентиновича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Діагностика і запобігання банкрутству підприємства

керівник роботи Труш Юлія Леонідівна, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “27” січня 2021 року № 50-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02 червня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи Конституція України, Закони України, наукові праці вчених, бухгалтерська і економічна звітність ТОВ «ЕН-КОМП».

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ, Розділ 1. Теоретико-методичні засади діагностики і запобігання банкрутства підприємства. Розділ 2. «Аналіз господарської діяльності та діагностика ймовірності банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП». Розділ 3. «Напрямки запобігання банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП».

5. Перелік графічного матеріалу

Табл. 1. Стадії розвитку кризи на підприємстві. Рис. 1 Методика діагностики банкрутства підприємств. Табл. 2. Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ЕН-КОМП» за 2016-2018 рр. Табл. 2. Показники ефективності використання основних засобів ТОВ «ЕН-КОМП» за 2016-2018 рр. Табл. 3. Показники ефективності використання оборотного капіталу ТОВ «ЕН-КОМП» за 2016-2018 рр. Рис. 2 Управління кризовими явищами на підприємстві. Табл. 4. Характеристика сценаріїв проекту та відповідні базові значення показників ефективності.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 27 січня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	16.02 – 18.02.2021	Виконано
2	Написання розділу 1	15.03 – 20.03.2021	Виконано
3	Робота над розділом 2, розділом 3	20.04 – 09.05.2021	Виконано
4	Проходження переддипломної практики (уточнення змісту розділів 2 та 3). Підготовка звіту з переддипломної практики	26.04 – 09.05.2021	Виконано
5	Захист звіту з переддипломної практики	14.05.2021	Виконано
6	Завершення розділів 2 та 3	10.05 – 24.05.2021	Виконано
7	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, ілюстративного матеріалу. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	25.05-28.05.2021	Виконано
8	Проходження перевірки на антиплагіат	01.06.2021	Виконано
9	Попередній захист кваліфікаційної роботи	02.06.2021	Виконано
10	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	02.06.2021	Виконано
11	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	10.06 – 13.06.2021	Виконано
12	Захист кваліфікаційної роботи	14.06.2021	Виконано

Здобувач

(підпис)

Бурчак О.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Труш Ю.Л.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бурчак О. В. «Діагностика і запобігання банкрутству підприємства».

Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації бакалавра зі спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Економіка підприємства», Національний університет харчових технологій, Київ, 2021 р.

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури.

Предмет кваліфікаційної роботи – діагностика і запобігання банкрутству ТОВ «ЕН-КОМП».

Досліджено теоретико-методичні засади формування розроблення програми діагностики та запобігання банкрутству; проаналізовано процес діагностики економічного стану підприємства; проаналізовано фактори запобігання банкрутству на підприємстві; досліджено методичні підходи до проведення діагностики; проведено аналіз господарської діяльності ТОВ «УН-КОМП» та оцінку рівня ймовірності банкрутству; визначено основні напрямки програми запобігання банкрутству на ТОВ «ЕН-КОМП»; запропоновано проект розроблення програми запобігання банкрутству на ТОВ «ЕН-КОМП»; оцінено вплив запропонованого проекту на економічні показники господарської діяльності ТОВ «ЕН-КОМП».

Ключові слова: діагностика стану підприємства, підприємство, запобігання банкрутству.

АННОТАЦИЯ

Бурчак А. В. «Диагностика и предотвращения банкротства предприятия».

Квалификационная работа на получение квалификации бакалавра по специальности 051 «Экономика», образовательной программы «Экономика предприятия», Национальный университет пищевых технологий, Киев, 2021

Работа состоит из введения, 3 глав, заключения, приложений и списка использованной литературы.

Предмет квалификационной работы - диагностика и предотвращение банкротства ООО «ЭН-КОМП».

Исследованы теоретико-методические основы формирования разработки программы диагностики и предотвращения банкротства; проанализирован процесс диагностики экономического состояния предприятия; проанализированы факторы предотвращения банкротства на предприятии; исследованы методические подходы к проведению диагностики; проведен анализ хозяйственной деятельности ООО «УН-КОМП» и оценку уровня вероятности банкротства; определены основные направления программы предотвращения банкротства на ООО «ЭН-КОМП»; предложен проект разработки программы предотвращения банкротства на ООО «ЭН-КОМП»; оценено влияние предложенного проекта на экономические показатели хозяйственной деятельности ООО «ЭН-КОМП».

Ключевые слова: диагностика состояния предприятия, предприятие, предотвращения банкротства.

SUMMARY

Burchak OV "Diagnosis and prevention of bankruptcy".

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 051 "Economics", educational program "Business Economics", National University of Food Technology, Kyiv, 2021

The work consists of an introduction, 3 chapters, conclusions, appendices and a list of references.

The subject of the qualification work is diagnostics and bankruptcy prevention of EN-COMP LLC.

Theoretical and methodological bases of formation of development of the program of diagnostics and prevention of bankruptcy are investigated; the process of diagnostics of the economic condition of the enterprise is analyzed; the factors of bankruptcy prevention at the enterprise are analyzed; methodical approaches to diagnostics are investigated; the analysis of economic activity of LLC UN-COMP and an estimation of level of probability of bankruptcy is carried out; the main directions of the bankruptcy prevention program at EN-COMP LLC were determined; the project of development of the program of prevention of bankruptcy on Open Company "EN-COMP" is offered; the impact of the proposed project on the economic indicators of economic activity of LLC "EN-COMP" was assessed.

Key words: diagnostics of the state of the enterprise, enterprise, bankruptcy prevention.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ І ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Економічна сутність банкрутства, види, причини та наслідки.....	8
1.2. Законодавча база та її основні положення з питань банкрутства підприємства.....	14
1.3. Методичний інструментарій діагностики ймовірності банкрутства підприємства.....	19
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ТОВ «ЭН-КОМП»..	29
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ЭН-КОМП».....	29
2.2. Економічний аналіз господарської діяльності і ресурсного стану підприємства.....	31
2.3. Аналіз операційних витрат і фінансових результатів діяльності ТОВ «ЭН-КОМП».....	45
2.4. Діагностика ймовірності банкрутства ТОВ «ЭН-КОМП».....	49
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ТОВ «ЭН-КОМП».....	63
3.1 Шляхи запобігання банкрутства підприємства.....	63
3.2. Програма запобігання банкрутства ТОВ «ЭН-КОМП».....	66
3.3 Вплив запропонованого заходу на економічні показники господарської діяльності та фінансовий стан ТОВ «ЭН-КОМП».....	75
Висновки до розділу 3.....	80
ВИСНОВКИ ПРОПОЗИЦІЇ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми. Негативні наслідки світової фінансової та економічної кризи прихвেলі до загострення проблеми банкрутства, яка стала однією з найбільш актуальних для України та інших країн світу. Тривалий процес адаптації до ринкових умов господарювання, нестабільність економіки і законодавства, дефіцит інвестиційних ресурсів призводять до того, що значна кількість підприємств опиняються у кризовому стану, який здебільшого випадків закінчується банкрутством.

Основним засобом виживання вітчизняних підприємців у таких умовах є розроблення та виконання ефективного механізму антикризового управління, важливе місце у якому займає діагностика поточного стану справ. В умовах нестабільного зовнішнього середовища перед підприємством постає завдання проведення постійного моніторингу діяльності, виявлення та оцінки можливих напрямків розвитку.

Дослідженню різних аспектів проблеми діагностики та запобіганню банкрутству присвячені наукові праці як вітчизняних так и зарубіжних авторів: О. Терещенко, И. Бланк, Р. Брели, С. Майерс, Н. Голощанов, О. Базілінська, Т. Кучеренко, В. Уланчук, О. Шайко, А. Кругляк, О. Ходарева та інші.

Предметом дослідження є розроблення програми діагностики та запобіганню банкрутства на ТОВ «ЕН-КОМП»

Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні моделей оцінки банкрутства підприємств. Для виконання поставленої мети сформульовані наступні завдання:

1. Досліджено економічна сутність банкрутства, види, причини та наслідки.
2. Проаналізовано теоретичний матеріал законодавчої бази і основні положення з питань банкрутства підприємства.
3. Проведено аналіз методичного інструментарію діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

4. Проведено аналіз господарської діяльності ТОВ «ЕН-КОМП» та його фінансового стану.

5. Проведено Аналіз операційних витрат і фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕН-КОМП».

6. Запропоновано проект розроблення програми запобігання банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП».

7. Оцінено вплив запропонованого проекту на економічні показники господарської діяльності ТОВ «ЕН-КОМП».

Об'єктом дослідження в роботі виступає ймовірність настання банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП».

При написанні роботи використовувалися методи системного підходу, методи статистичного, економічного і фінансового аналізу, кількісний і структурний аналіз.

Теоретичну та методологічну основу дослідження склали наукові концепції та теоретичні розробки вітчизняних і закордонних вчених щодо розроблення програми діагностики банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП».

Інформаційну базу для проведення дослідження склали: фінансова, бухгалтерська та інша економічна звітність ТОВ «ЕН-КОМП».

В кваліфікаційній роботі використанні наступні методи дослідження:

1. Системно-аналітичний – для теоретичного узагальнення наукових концепцій, розробок і пропозицій з досліджуваної проблеми;

2. Статистико-економічний – для дослідження стану, динаміки та тенденцій господарської діяльності підприємства;

3. Метод аналізу і синтезу – для деталізації об'єкта дослідження;

4. Абстрактно-логічний – для формулювання висновків дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування розробленої програми запобігання банкрутства на вітчизняних підприємствах.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота містить вступ, основну частину з трьох розділів, висновки, список

використаних джерел із 55 найменувань. Повний обсяг роботи викладений на 91 сторінках основного тексту, що включає 10 рисунків, 28 таблиць.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ І ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.

1.1. Економічна сутність банкрутства, види, причини та наслідки.

У будь-якій організації існує вірогідність появи кризи, яка зумовлюється не тільки помилками в стратегії управління, недостатньою увагою до проблем розвитку або поразкою в конкурентній боротьбі, а й такими об'єктивними чинниками, як коливання ринкової кон'юнктури, періодична модернізація технології, зміна в організації виробництва, зміна персоналу або зовнішніх економічних умов, а нерідко й політичними обставинами. Критичним варіантом кризових явищ на підприємстві є банкрутство.

У науковій економічній та правничій літературі існує багато тлумачень терміна «банкрутство». Цей термін уживається у багатьох суспільно-політичних і природничих науках, кожна з яких дає йому своє тлумачення (нині особливо часто цим терміном оперують політологи). Причиною існування великої кількості визначень цього поняття є його багатогранність, неоднозначність у проявах і часто несподіваність наслідків. Донині тривають теоретичні обґрунтування цього феномена. У зв'язку із цим доцільно розглянути найтипівіші визначення поняття «банкрутство», які є в наукових публікаціях.

Поняття «банкрутство» походить від двох італійських слів: *banco* – «лавка» і *rotto* – «зламаний». Поєднання цих двох слів нагадує звичай ламати або хоча б перекидати лавку, на якій сидів за своїм столиком ринковий міняйло, який став неспроможним.

Вивчення літературних джерел показало, що банкрутство історично розглядалося як міра юридичної, фінансової і навіть фізичної відповідальності неплатоспроможного боржника. Критерієм оцінки стану банкрутства боржника була наявність неповерненого боргу. Управлінський процес бан-

крутством був спрямований на те, щоб змусити боржника повернути борг, а якщо це неможливо – жорстоко покарати його для одержання морального задоволення кредиторів. Розгляд та вивчення причин виникнення стану банкрутства були підпорядковані одній меті – визначенню міри відповідальності й міри покарання боржника.

Підходи до трактування поняття «банкрутство» деяких учених та дослідників проаналізуємо на основі табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Трактування поняття «банкрутство» різними науковцями

Автор	Поняття	Ключові слова
Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»	Банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [1].	Неспроможність боржника відновити свою платоспроможність
О.О. Терещенко	Банкрутство – це пов’язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов’язання перед бюджетом [2].	Неспроможність задовольнити вимоги кредиторів і виконати зобов’язання перед бюджетом
Бланк І.О.	Банкрутством є встановлена в судовому порядку фінансова неспроможність підприємства, тобто нездатність підприємства задовольнити в установлені строки пред’явлені до нього з боку кредиторів вимоги та виконати зобов’язання перед бюджетом [3].	Фінансова неспроможність підприємства
О.Л. Пластун	Банкрутство – це підсумковий результат глибокої фінансової кризи, що унеможливорює нормальну діяльність підприємства та робить його неплатоспроможним [4].	Підсумковий результат глибокої фінансової кризи
Н.А. Голощاپов	Банкрутство підприємства – неспроможність боржника платити за своїми зобов’язаннями, повернути борги у зв’язку з відсутністю у нього грошових коштів для сплати [5].	Неспроможність боржника платити за своїми зобов’язаннями
О.Я. Базилінська	Банкрутство – це неспроможність підприємства платити за своїми борговими зобов’язаннями та виконувати зобов’язання перед бюджетом [6].	Неспроможність підприємства платити за своїми борговими зобов’язаннями

Джерело: складено автором на основі джерел [1-6]

Передусім слід підкреслити, що українське законодавство пов'язує сутність банкрутства підприємства з його неплатоспроможністю, подолати яку можливо тільки шляхом ліквідаційної процедури. Визначення, наведене в законодавстві, є найбільш правильним серед перелічених. Незважаючи на те що більшість дослідників пов'язує банкрутство з юридично визнаною неплатоспроможністю підприємства, не всі погоджуються із твердженням щодо необхідності проведення єдино можливої ліквідаційної процедури, а тому неправильно встановлюють значення банкрутства і не надають шансів продовження діяльності для тих підприємств, які насправді мають можливість подолати фінансову кризу.

Доцільно запропонувати ще одне **власне визначення банкрутства**: *це процес признання внаслідок аналізу фінансової діяльності стану нездатності підприємства продовжувати спроби виходу з фінансової кризи, що супроводжується рішенням судових органів про необхідність здійснення ліквідаційної процедури підприємства.*

Основними проблемами, які виникають в економіці під час процесу банкрутства підприємств, є: скорочення попиту на продукцію виробників, зниження обсягів виробництва, зростання заборгованості постачальникам, державному бюджету та банкам, затримки з виплатою заробітної плати працівниками, непрогнозована зміна економічного середовища загалом. Усе це призводить до втрати традиційних ринків збуту власної продукції, соціально-економічної нестабільності, постійних змін правового поля, зміни системи політичного устрою та структури економіки загалом.

Такий стан справ пов'язаний не лише зі світовою кризою, що охопила й Україну. Розвитку економічної кризи та банкрутству підприємств може сприяти низка факторів, як зовнішніх (рівень інфляції, нестабільність податкового законодавства, фінансового та валютного ринків, посилення конкуренції в галузі, дефіцит кредитних ресурсів тощо), так і внутрішніх (утрата споживачів готової продукції, неритмічність виробництва, збільшення собівартості та зниження продуктивності праці, зменшення інвестицій в онов-

лення, модернізацію та інноваційні дослідження тощо). У цілому всі ці фактори створюють складний комплекс причинно-наслідкових зв'язків.

Поняття банкрутства характеризується різними його видами. У законодавчій і фінансовій практиці виділяють наступні **види банкрутства підприємств**:

1. Навмисне банкрутство - навмисне приховання факту стійкої фінансової нездатності, шляхом надання недостовірних даних.

Ознаки навмисного банкрутства:

- надання недостовірних даних про фінансовий стан боржника;
- причинний зв'язок між такими даними і збитками, що несе кредитор;
- якщо сховане банкрутство є наслідком дії форс-мажорних обставин. Максимальні стягнення за навмисне банкрутство застосовуються у випадках, коли сформована ситуація є наслідком різного роду зловживань і некомпетентного ведення фінансово-господарської діяльності.

2. Фіктивне банкрутство - свідомо помилкове оголошення підприємством про свою неспроможність з метою введення в оману кредиторів для одержання від них відстрочки (розстрочки) виконання своїх кредитних зобов'язань або знижки сум кредитної заборгованості.

Виявлені факти фіктивного банкрутства переслідуються в кримінальному порядку.

3. Навмисне банкрутство - навмисне створення (або збільшення) керівником або власником підприємства його неплатоспроможності; нанесення ними економічного збитку в інтересах інших осіб; свідомо некомпетентне фінансове керування.

Виявлені факти навмисного банкрутства переслідуються згідно закону.

4. Реальне банкрутство - повна нездатність підприємства відновити в майбутньому періоді свою фінансову стійкість і платоспроможність у силу реальних втрат використання капіталу.

Катастрофічний рівень втрат капіталу не дозволяє підприємству здійснювати ефективну діяльність, і воно стає банкрутом.

5. Технічне банкрутство - неплатоспроможність підприємства, викликана істотним простроченням його дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість перевищує розмір кредиторської заборгованості, а сума активів значно перевершує обсяг фінансових зобов'язань.

Загалом погоджуючись з авторами [7] і доповнюючи їх, зазначимо, що в результаті дії окреслених факторів у сучасній вітчизняній економіці створюються відповідні економічні передумови банкрутства підприємств (рис. 1.1).

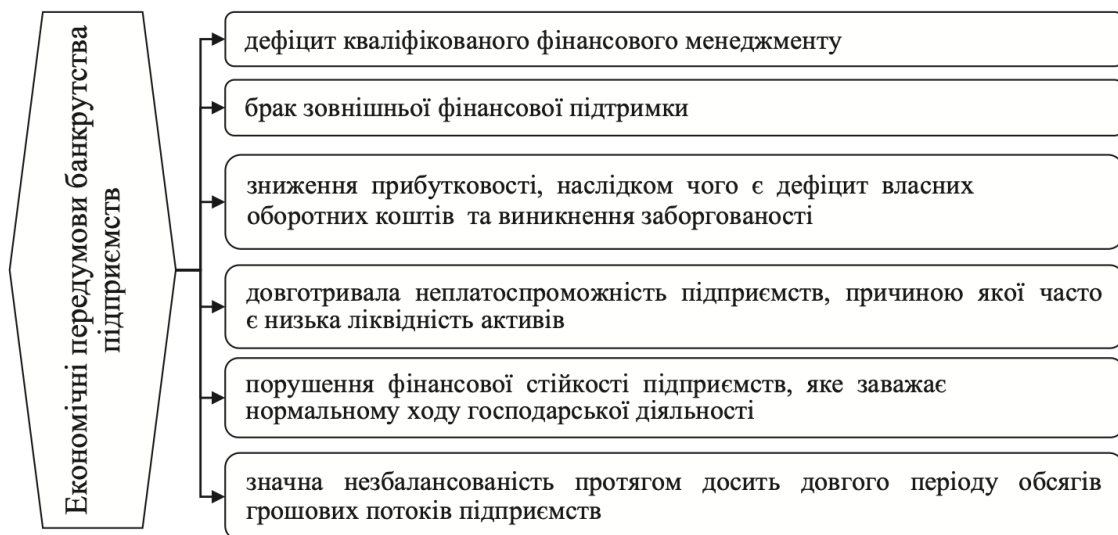

Рис. 1.1. Економічні передумови банкрутства підприємств [7]

Діагностика розвитку кризи на підприємстві являє собою сукупність методів, спрямованих на виявлення негативних показників діяльності, зокрема проблем, що є причинами неблагополучного фінансового стану (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Стадії розвитку кризи на підприємстві [8]

Стадія кризи	Зовнішні прояви
Прихована криза	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зниження ефективності діяльності 2. Погіршення показників прибутковості 3. Збільшення тривалості операційного та фінансового циклів 4. Зниження ринкової вартості підприємства 5. Отримання збитків за окремими операціями

Криза платоспроможності	1. Періодичний і все більш тривалий дефіцит грошових коштів 2. Затримка в оплаті поточних платежів 3. Поява простроченої кредиторської заборгованості та непогашених кредитів 4. Оплата економічних санкцій за порушення строків виконання зобов'язань
Банкрутство	1. Неможливість виконання зовнішніх зобов'язань протягом трьох місяців із моменту їх виникнення 2. Звернення до суду кредиторів підприємства 3. Порушення справи про банкрутство з ініціативи підприємства або його кредиторів

Джерело: складено автором на основі джерела [8]

Проаналізувавши напрацювання деяких учених та провівши власні дослідження, погоджуючись з авторами [9], ми робимо висновок, що для підприємств, що розвиваються у несприятливих умовах, можна виділити такі дії, які здатні зменшити ризик стати банкрутом:

1) Стратегічне управління в умовах кризи відіграє першорядну роль. В умовах динамічно змінюваного середовища воно є найважливішим чинником стійкості й розвитку підприємства. Ефективність стратегії визначається відповідними внутрішніми параметрами підприємства, його становищем на ринку й у зовнішньому середовищі загалом.

2) Управління підприємством в умовах кризи зумовлене швидким реагуванням і здатністю прогнозувати ситуацію, швидко знаходячи ті проблеми, які необхідно розв'язати. Створення спеціальних підрозділів аналітиків дасть керівнику необхідну інформацію для прийняття адекватних фінансово-економічних рішень.

3) Швидкість і якість передачі інформації, розпоряджень впливає на швидкість реагування й упровадження змін на підприємстві.

4) Формування бюджету компанії. Планування витрат і передавання повноважень з управління витратами менеджерам підрозділів дадуть змогу значно знизити загальні витрати підприємства.

5) Зупинка на деякий час або закриття довгострокових інвестиційних проектів.

Наслідки признання підприємства банкрутом.

1. Зупиняється підприємницька діяльність боржника.
2. До ліквідаційної комісії переходять права розпорядження майном банкрута та його майнові права і обов'язки.
3. Вважаються такими, що наступили, всі борги банкрута.
4. Зупиняється нарахування пені і процентів на всі види заборгованості.
5. Може бути признано недійсними угоди по продажу майна за три місяці до моменту подачі заяви про признання банкрутом і до року, до порушення справи про продаж майна або прийняття боргових зобов'язань, які привели підприємства до кризисного стану.

Кошти, виручені ліквідаційною комісією від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення претензій кредиторів.

1.2. Законодавча база та її основні положення з питань банкрутства підприємства.

Уперше питання правового забезпечення процедури банкрутства в Україні викладено в Законі України «Про банкрутство» [10], який уведений в дію Постановою Верховної Ради України від 14.05.1992 р. № 2344-ХІІ [11]. Слід зазначити, що в цьому законодавчому акті визначено лише загальні положення системи державного регулювання процедури неплатоспроможності, проте не приділено увагу необхідності створення державного органу з регулювання процедури банкрутства. Такий орган виконавчої влади було створено Указом Президента України від 17.06.1996 р. № 435/96 [14] – Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, який був прямо підпорядкований Кабінету Міністрів України. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.1896 р. №990 [13] було затверджено Положення про дане Агентство, в якому визначались його основні завдання, а саме:

–реалізація заходів щодо запобігання банкрутству підприємств та організацій;

–проведення за участю міністерств, інших центральних органів виконавчої влади аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій, майно яких перебуває в державній власності, з метою визначення неплатоспроможних підприємств та організацій;

– ведення реєстру неплатоспроможних підприємств та організацій, майно яких перебуває у державній власності;

–здійснення функцій щодо управління майном підприємств та організацій, занесених до реєстру;

– проведення експертизи проектів програм оздоровлення фінансового стану та запобігання банкрутству підприємств та організацій, занесених до реєстру;

– здійснення заходів щодо реорганізації та санації неплатоспроможних підприємств та організацій, занесених до реєстру;

– методологічне забезпечення вирішення питань, пов'язаних з неплатоспроможністю підприємств та організацій.

Цей нормативно-законодавчий акт використовувався протягом нетривалого часу у зв'язку із суттєвими змінами в економіці України, обумовленими як кризовими явищами у світовій економіці, так і внутрішніми соціально-економічними й політичними проблемами. Усе це зумовило необхідність удосконалити нормативно-правове забезпечення процедур неплатоспроможності та банкрутства шляхом розробки законодавчих норм і Верховною Радою України 22.12.2011 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» No 4212-VI, який набрав чинності 19.01.2013 р. [15].

Цей нормативно-законодавчий акт має низку особливостей стосовно:

1) відміни ліцензування діяльності арбітражних керуючих та заборони їх діяльності без наявності договору страхування ризиків;

- 2) припинення процедури банкрутства за відсутності боржника;
- 3) розширення компетенцій господарського суду, який може вирішувати всі майнові права;
- 4) розширення переліку підстав для оскарження угод боржника ще до порушення судової справи про банкрутство, наявність яких надає можливість уникнути судового розгляду та зберегти репутацію боржника. До таких підстав слід віднести: виконання боржником майнових зобов'язань раніше встановленого строку; безкоштовне здійснення боржником відчуження майна; прийняття на себе зобов'язань без відповідних майнових дій іншої сторони; відмова від власних майнових вимог; прийняття боржником заставних зобов'язань для виконання грошових вимог;
- 5) покладення субсидіарної відповідальності за зобов'язання боржника у разі недостатності його майна для задоволення вимог кредиторів на учасників або акціонерів, що підвищує рівень відповідальності останніх при аналізі та оцінці результатів фінансової діяльності підприємства;
- 6) підвищення рівня поінформованості кредиторів щодо процедури банкрутства боржника через офіційне оприлюднення оголошення про порушення справи про банкрутство на офіційному веб-сайті Вищого господарського суду України в мережі Інтернет. Це сприятиме пришвидшенню процесу банкрутства, підвищенню рівня достовірності інформації щодо кількості кредиторів та обсягу майнових претензій;
- 7) визначення порядку задоволення вимог тільки конкурсних кредиторів, які визнані господарським судом і перелік яких міститься в реєстрі вимог кредиторів, що підвищить рівень правової грамотності суб'єктів господарювання в частині укладання та оскарження умов господарських угод;
- 8) визначення ухвал та постанов, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку [42].

Але на особливу увагу заслуговують такі нововведення в законодавчу базу з питань банкрутства, як порядок проведення досудової санації та процедури ініціювання спрощеної процедури банкрутства боржника, що

ліквідується самим власником. На нашу думку, саме ці положення дають сьогодні можливість більш гнучко адаптувати національне законодавство з питань неплатоспроможності та банкрутства до європейських правових норм та підвищити рівень цивілізованості вирішення цих питань у перспективі.

Особливу увагу необхідно приділити правовідносинам, пов'язаним з банкрутством, які регулюються низкою нормативно-правових актів різної юридичної сили, що в сукупності складають окремий інститут у системі господарського законодавства [43].

Нормативно-правові акти цього інституту можна поділити на три види: акти законодавства загальної сфери дії, що містять окремі норми стосовно регулювання відносин, пов'язаних з банкрутством (Господарський кодекс [14], Цивільний кодекс [16]); акти законодавства, що визначають правове становище окремих видів суб'єктів з винятковим видом діяльності (банки, інститути спільного інвестування, страхові компанії) чи певною організаційно-правовою формою (кооперативи, господарські товариства, фермерське господарство) і містять окремі норми щодо можливості визнання таких суб'єктів банкрутами; спеціальні акти законодавства, що регулюють порядок визнання суб'єктів підприємництва банкрутами: Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом» (далі – Закон), Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту з питань банкрутства» від 27.03.2006 р. № 370 [17] та ін.

Важливо звернути увагу на те, яким чином порушені питання вирішуються в наднаціональному праві Європейського Союзу. Особливо це важливо з огляду на те, що Україна заявила про наміри набути членства в цьому міждержавному об'єднанні.

У Європейському Союзі банкрутство, якщо використовувати відому термінологію, самотійною галуззю права не визнається. Нормативні акти, пов'язані з банкрутством, окремо не виділені. Разом із тим норми, спрямовані на регулювання відносин неспроможності суб'єктів права, можна знайти в деяких визначених сферах правового масиву ЄС [44].

Банкрутство в європейських країнах вважається важливою частиною права компаній. У разі припинення діяльності неспроможної юридичної особи застосовуються спеціальні правила для рівного розподілу виторгу від реалізованого майна такої особи [18].

Законодавство ЄС гарантує особам право вільно брати участь у складеному капіталі будь-якої компанії незалежно від того, в якій країні вона зареєстрована. Іншою стороною такого права є зобов'язання повернути інвестовані в компанію кошти, в тому числі й у разі її неспроможності. Тому в ЄС процедура банкрутства як елемент ринково орієнтовної економіки [19] є важливим юридичним засобом розв'язання проблем заборгованості у структурі права компаній.

Зрозуміло, що компанія може припинити свою діяльність у разі неможливості вести бізнес на засадах самоокупності. У випадку недостатності майна для виконання своїх майнових зобов'язань компанії кредитори чи боржник можуть ініціювати процедуру банкрутства, яка спрямована на відновлення прибутковості або на задоволення майнових вимог кредиторів шляхом ліквідації майна за правилами, встановленими у спеціальному законодавстві.

Припинення діяльності неспроможної підприємницької організації за правилами законодавства про банкрутство має на меті забезпечити належний захист майнових інтересів кредиторів, іноді багатьох сотень кредиторів, які мають майнові вимоги до боржника. У більшості випадків такий спосіб є кращим як для боржника, так і кредиторів. Необхідно також зазначити, що забезпечення прав кредиторів у справах про транскордонні банкрутства, коли кредитори неспроможної компанії перебувають на території кількох країн, є досить складною процедурою [29].

Банкрутство в праві ЄС пов'язане також із законодавством про конкуренцію, що належить до сфери управління економікою. Відомо, що в цьому міждержавному утворенні особлива увага приділяється юридичним засобам підтримки справедливої конкуренції. Зазначимо, законодавство про

конкуренцію вважають тією сферою правового регулювання приватних відносин, яка має бути предметом для гармонізації законодавства країн – претендентів на членство в ЄС [20]. Наведене вище має прямий зв'язок з правом банкрутства, оскільки процедури банкрутства є тими ринковими механізмами, які стоять на сторожі чесної конкуренції, допомагають регулюванню майнових відносин між учасниками економічних відносин без прямого втручання держави.

Сьогодні в ЄС діє спеціальний нормативний акт, що регулює відносини неспроможності в транскордонних справах, – Регламент Ради ЄС 1346/2000 від 29.05.2000 р. про процедури неспроможності (the Council Regulation 1346/2000/EC of 29 May 2000 on insolvency proceedings) [21]. Основним завданням розробників Регламенту стало впровадження системи заходів щодо розв'язання проблем у транскордонних банкрутствах шляхом забезпечення координації судових проваджень у множинних судових справах про банкрутство.

Господарсько-правова політика держави, базуючись на положеннях конституційного економічного порядку, економічної політики держави та наукової господарсько-правової доктрини і зафіксована у змісті державних програм економічного розвитку як обов'язкова, структурна та інструментальна їх складова, є імперативною концептуальною позицією держави щодо напрямів та змісту подальшого розвитку господарського законодавства, вдосконалення практики його застосування, оптимізації правового господарського порядку як такого [22].

1.3. Методичний інструментарій діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

У процесі управління фінансовими потоками підприємства можливість банкрутства існує завжди, особливо в умовах нестабільності й наявності високих ринкових ризиків. Кризовий стан підприємства характеризується

нездатністю здійснювати фінансове забезпечення фінансово-господарської діяльності. Своєчасне виявлення кризового стану, званого в економічній практиці як «загроза банкрутства», вимагає створення і виконання спеціалізованих процедур фінансового контролю [30].

Іноді у вітчизняній літературі об'єднують два різних поняття «криза» й «банкрутство підприємства», що, на нашу думку абсолютно неправильно. Погоджуємося з визначенням Я.А. Фоміна, що банкрутство є кінцевою точкою кризового стану, коли підприємство не має можливості розплатитися з кредиторською заборгованістю: підприємство або ліквідується, або відновлює платоспроможність за допомогою залучених ресурсів (кредит, бюджет) [23, с. 5]. Під час кризи воно може відновити свою платоспроможність як за рахунок власних, так і за рахунок залучених ресурсів. Таким чином, ключовими особливостями відмінності цих понять є тип використовуваних ресурсів і проміжок часу настання явищ.

Діагностика банкрутства, на думку І.А. Бланка [24, с. 431], являє собою систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення параметрів кризового розвитку підприємства, що генерують загрозу його банкрутства в майбутньому періоді. Таким чином, діагностику банкрутства підприємства можна розуміти як процедуру виявлення ступеня близькості фінансового стану підприємства до неспроможності або банкрутства.

Результати аналізу та оцінювання вірогідності банкрутства являють інтерес не тільки щодо можливого настання банкрутства, але й можливості відновлення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства. Фінансово-економічні показники, що характеризують стан підприємства, при якому відновлення стабільного економічного стану неможливе, можна назвати орієнтирами вкрай критичного фінансового становища [25, с. 87].

Методичне забезпечення діагностики загрози банкрутства характеризується значною різноманітністю підходів та інструментів її проведення, що обумовлює доцільність класифікації й систематизації (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Методика діагностики банкрутства підприємств

Як бачимо, на державному рівні має місце застосування Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, яка була розроблена в 1996 році й відповідає системі бухгалтерського обліку, котра існувала до 2000 року – до затвердження нових вітчизняних стандартів обліку (П(С)БО), у яких увагою головним чином приділено оцінюванню фінансового стану та аналізу виробничо-господарської діяльності об'єктів дослідження. Провідним завданням аналізу є оцінювання результатів господарської діяльності за попередній і поточний роки, виявлення факторів, які позитивно чи негативно вплинули на показники роботи підприємства, а в підсумку – прийняття рішення про визнання структури балансу задовільною (незадовільною), а підприємства – платоспроможним (неплатоспроможним). Незважаючи на те,

що зі зміною системи бухгалтерського обліку застосування цієї методики скоротилося, вважаємо, що за кількістю існуючих показників, діапазоном охоплення аспектів діяльності підприємства та сукупною трудомісткістю процесу оцінювання вона є оптимальною для замовників і виконавців [31].

Особливу увагу приділено розрахунку не лише загальних показників оцінювання фінансового стану, а й коефіцієнтів, що надають можливість визначити схильність підприємства до погіршення фінансового стану або в цілому до проявів банкрутства у Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Зауважимо, що ці рекомендації здебільшого призначені для використання в процесі провадження справи про банкрутство, до якого залучаються судді, що не мають спеціальної економічної освіти [45].

Спільним недоліком для вищевказаних методик є те, що у них відсутній загальний критерій, на підставі якого можна було б формувати однозначний висновок про рівень фінансового стану підприємства та можливість настання його банкрутства, а також недостатнє використання показників грошового потоку, що характеризують ефективність основної діяльності суб'єкта підприємництва з точки зору генерування грошових потоків, які можна спрямувати на інвестування й погашення заборгованості. Розрахована за їх допомогою сукупність показників не дозволяє зробити однозначних висновків, в більшості випадків отримуються результати, що потребують додаткового дослідження, аналізу та обґрунтування.

Як показано на рис. 1.2, науці відомі два основні підходи до оцінювання ймовірності банкрутства. Перший базується на фінансових даних і включає оперування кількісними індикаторами – фінансовими коефіцієнтами. Це багатофакторні регресійні моделі, враховують зміни в галузі фінансового управління та економіки, на ринках капіталів та інших факторів. Другий підхід до прогнозування банкрутства впливає зі статистики зміни показників

збанкрутілих компаній і порівняння їх з відповідними даними досліджуваних організацій.

Проаналізуємо та наведемо у табл. 1.3 порівняльну характеристику найбільш поширених моделей прогнозування банкрутства підприємства.

Таблиця 1.3.

Порівняльна характеристика моделей прогнозування банкрутства підприємства

Моделі	Переваги	Недоліки
Двофакторна модель Альтмана	Простота розрахунку; можливість застосування при проведенні зовнішнього аналізу на основі бухгалтерського балансу.	Неадекватність одержуваних прогнозів для українських підприємств; не розглядається вплив показників, що характеризують ефективність використання ресурсів, ділову та ринкову активність та ін.; не розглядається облік галузевої та регіональної специфіки функціонування суб'єктів економіки.
П'ятифакторна модель Альтмана	Простота і швидкість розрахунків, доступність необхідних для розрахунків даних, можливість оцінити фінансовий стан та спрогнозувати банкрутство.	Неможливість використання в українських умовах (не враховує українські особливості економіки); складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; обмеженість сфери застосування; заснована на застарілих даних; неврахування показників рентабельності
Модель Таффлера	Спрощеність розрахунків та висока точність прогнозу ймовірності банкрутства компанії, що пов'язано зі значною кількістю проаналізованих компаній.	Обмеження сфери застосування (тільки для акціонерних товариств, акції яких активно торгуються на фондових ринках); складність інтерпретації підсумкового значення; неможливість використання в українських умовах; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; використання застарілих даних.
Модель Бівера	Використання показника рентабельності активів і винесення судження про терміни настання банкрутства підприємства.	Відсутність підсумкового коефіцієнта, складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; неможливість використання в українських умовах (не враховує українські особливості економіки).
Модель Спрінгейта	Показує достатній рівень надійності прогнозу, точність близько 90%.	Створена для підприємств США і Канади з метою оцінювання; немає галузевої та регіональної диференціації Z-рахунку; між змінними спостерігається досить висока кореляція; не підходить для економіки України.

Модель Ліса	Простота і швидкість розрахунків; доступність необхідних для розрахунків даних; можливість оцінити фінансовий стан та спрогнозувати банкрутство.	Не пристосована до українських підприємств; створювалася з урахуванням західних особливостей розвитку, неможливість застосування до малих підприємств.
Модель Аргенти	Облік нефінансових показників і ризиків компанії, таких як: проблеми в керівництві, відсутність бюджетного контролю, повільна реакція на зміну ринкових умов та ін.	Суб'єктивізм виставлення оцінок; відсутність підсумкового коефіцієнта; неможливість використання в українських умовах (не враховує українські особливості економіки); відсутність статистичної бази.
Модель Сайфуліна-Кадикова	Спрощеність розрахунків; зручність для коригування відносно локалізації підприємства й часу розгляду; врахування специфіки вітчизняної економіки та зручність у застосуванні, висока точність.	Не дозволяє оцінити причини потрапляння підприємства в зону неплатоспроможності; нормативний зміст коефіцієнтів, що використовуються для рейтингового оцінювання, не враховують галузевих особливостей підприємств; залежність результатів оцінювання від досвіду і кваліфікації аналітика; незбалансованість значень вагових коефіцієнтів; використання одного джерела інформації.
Модель Терещенка	Урахування специфіки діяльності суб'єктів; охоплення незначної кількості показників; доступність інформації, необхідних для розрахунку параметрів моделі.	Недостатній рівень обґрунтованості показників та їх нормативних значень; можливість застосування тільки для окремих підприємств; великий інтервал невизначеності.

Джерело: складено автором на основі джерел [19]

Виконаний аналіз та узагальнення дозволили зробити висновок, що розглянуті методики прогнозування банкрутства зарубіжних авторів мають ряд істотних обмежень для їх використання на українських підприємствах. Вони не адаптовані до вітчизняної економіки і не враховують специфіку діяльності вітчизняних підприємств, а саме: особливості в системі бухгалтерського обліку та податковому законодавстві, вплив інфляції на формування показників діяльності підприємства, галузеву приналежність підприємства й ін.

Дискримінантна модель О.Терещенка має значні переваги над традиційними методиками, тому що розроблена з використанням вітчизняних статистичних даних, з урахуванням сучасної міжнародної практики та галузевих особливостей підприємств. Однак методика не є досконалою, отримання значень в межах від -0,8 до 0,51 зобов'язує виконувати додатковий аналіз для ідентифікації стійкості фінансового стану.

Під діагностикою в рамках економічної науки розуміють визначення стану об'єкта, предмета, явища або процесу (виробничого, управлінського, технологічного) за допомогою реалізації комплексних процедур для виявлення слабких ланок у процесі розвитку. Сучасний економічний аналіз умовно виділяє три види діагностики, які зображені в табл. 1.4.

Таблиця 1.4.

Види діагностики залежно від цілей і масштабів аналізу

Вид діагностики	Масштаб аналізу	Характеристика
1	2	3
Експрес-діагностика	Використання обмеженого кола даних	Дозволяє за короткий проміжок часу отримати мінімальний набір економічних і фінансових показників, максимально характеризує фінансово- економічний стан підприємства. За необхідності виконують додатковий факторний аналіз проблемних показників.
Діагностика потенційного банкрутства	Використання широкого кола даних	Визначає можливу вірогідність настання кризового стану на підприємстві та констатує факт невідновлювальної втрати платоспроможності (банкрутства). Згідно з положеннями фінансового аналізу, для діагностики вірогідності банкрутства використовується декілька підходів [3, с. 79]: а) трендовий аналіз системи критеріїв і ознак; б) фіксований набір показників; в) інтегральні показники; г) рейтингові оцінки на базі критеріїв фінансової стійкості підприємств та ін.; д) факторні регресійні й дискримінанти моделі.
Комплексна діагностика економічного стану	Використання широкого кола даних	Об'єднує організаційний, кадровий, функціональний, стратегічний аналіз та безпосередньо діагностику. Експрес-діагностика дозволяє визначити коло проблем, які потім і оцінюються більш детально при здійсненні комплексного аналізу. Оцінюється загальний стан підприємства, дається зріз фінансово- економічного стану, виконується оцінювання інноваційного потенціалу, здійснюється факторний аналіз причин виникнення виявлених проблем.

Джерело: складено автором на основі джерел [28]

Зазначимо, що серед переваг методики експрес-діагностики головне полягає в тому, що отримані результати мають наочну економічну інтерпретацію і слугують орієнтирами фінансового планування діяльності підприємства. Крім того, інформаційна база експрес-діагностики служить матеріалом для подальшого фінансово-економічного аналізу, а також результати експрес-діагностики та діагностики потенційного банкрутства є базовою основою для проведення комплексної діагностики економічного стану підприємства.

Установлено, що внаслідок здійснення комплексної діагностики стану підприємства можна отримати оцінку широкого спектра виробничих і господарських процесів, але виконання цього виду діагностики є досить трудомістким та складним процесом. Таку процедуру доцільно здійснювати стороннім консультантам, щоб отримати неупереджену думку [26, с. 54].

Найбільш ефективним і доцільним, на нашу думку, є комбінований підхід, який дає можливість узагальнити вплив на виникнення та перебіг кризових явищ як усіх складових, так і кожної зокрема. Використання лише фінансових показників за звітністю підприємства характеризує тільки поточний стан на певну дату й не дає змоги виокремити основні чинники, які його спричинили. Більш доцільним є сумісне використання економічних і фінансових показників [32].

Висновки до розділу 1

Таким чином, банкрутство підприємства – це процес, пов'язаний із питанням, що має ще багато невивчених сторін. Існування великої кількості думок щодо визначення правильного трактування поняття «банкрутство» сприяє виникненню різних методів його діагностики. З проведеного дослідження можна зробити висновок, що банкрутство має як позитивні, так і негативні наслідки для підприємств, тому доцільно постійно здійснювати

моніторинг імовірності банкрутства підприємств, щоб уникнути негативних наслідків.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що стосовно розміщення норм, спрямованих на регулювання правовідносин неспроможності, в системі права ЄС використано функціональний підхід. Правові норми, які стосуються неспроможності, можна знайти у різних сферах правового масиву ЄС, враховуючи те, на регулювання яких правовідносин вони спрямовані.

Незважаючи на те, що в кожній державі – учасниці ЄС залишається своя унікальна система правового регулювання відносин неспроможності, які, як правило, виділені в окрему сферу законодавства, транскордонні аспекти цих правовідносин регулюються уніфікованими нормами, наведеними в Регламенті ЄС 1346/2000.

Питання правового регулювання процедури банкрутства в Україні знаходяться на стадії постійної доробки та оновлення відповідно до змін як в національній економіці, так і в міжнародному економічному середовищі. І саме адаптація національного законодавства до сучасних міжнародних та європейських правових норм і цінностей є запорукою поглиблення європейського й міжнародного співробітництва вітчизняних суб'єктів господарювання.

Проведене дослідження свідчить про те, що у сучасній економічній літературі існує достатня кількість методів, моделей діагностики кризового стану та загрози банкрутства суб'єктам господарювання, що належать до двох агрегованих категорій – сформовані на базі оціночних показників і на основі економіко-математичних та статистичних моделей.

Існує велика кількість моделей, що використовується на практиці, але жодна з цих моделей не дає стовідсоткового результату, тому що практично всі вищезгадані моделі діагностики банкрутства здебільшого розроблені для розвинутих країн та не відповідають реаліям української економіки. А саме, часова невідповідність, тобто застосування моделі в тому часі, в якому вона розроблена, несумісність об'єкта оцінювання (особливості розвитку

економічних циклів у певній галузі), невідповідність методики визначення параметрів моделі, використання зовнішньої звітності підприємства та обмеженість достовірності бухгалтерської інформації про фінансове становище.

Поряд з цим результати експрес-діагностики та діагностики потенційного банкрутства слугують основою для проведення комплексного аналізу економічного стану при прогнозуванні банкрутства.

Для більш аргументованого прогнозу рекомендуємо комплексно використовувати одночасно декілька методів прогнозування ймовірності банкрутства підприємства, що дозволить значно збільшити ступінь вірогідності отриманих результатів.

Таким чином, сучасний стан економіки вимагає створення загального алгоритму прогнозування банкрутства підприємства з урахуванням як вітчизняного, так і закордонного досвіду.

Для досягнення позитивних результатів в антикризовому управлінні потрібно надати належну увагу проблемі створення українських моделей діагностики банкрутства і запропонувати модель, здатну враховувати реалії нашої економіки, що значно збільшить кількість підприємств, які своєчасно і правильно зможуть розробити ряд заходів з попередження банкрутства.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ТОВ «ЭН-КОМП».

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ЭН-КОМП».

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕН-КОМП» є одним з провідних підприємств, яке продає власну продукцію та надає різноманітні послуги у сфері комп'ютерних технологій та спеціалізованого обладнання.

1. **Повна назва підприємства** – Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕН-КОМП»;
2. **Скорочена назва підприємства** – ТОВ «ЕН-КОМП»;
3. **Юридична адреса:** 71503, Запорізька обл., місто Енергодар, ВУЛИЦЯ УКРАЇНСЬКА, будинок 4 А;
4. **Телефон:** +380613931208;
6. **Дата заснування та фактичний термін діяльності, років:** 14.01.1997 (24 роки і 5 місяців)
7. **Форма власності** – приватна власність;
8. **Організаційно-правова форма** – Товариство з обмеженою відповідальністю;

Предметом діяльності підприємства є:

1. Виготовлення, продаж, налагодження, ремонт і сервісне обслуговування електронної техніки, холодильного устаткування.
2. Проектування, постачання і монтаж програмно-технічних комплексів.
3. Супровід програмних засобів.
4. Монтаж, ремонт, технічне обслуговування офісного обладнання.

Товариство засновується і здійснює свою діяльність на основі “Про господарські товариства”.

Товариство має самостійний баланс, печатку з указівкою свого найменування, кутовий штамп і фірмовий знак, має розрахунковий та інші рахунки в установах банків України.

У товаристві з **обмеженою відповідальністю** створюється виконавчий орган — колегіальний (дирекція) або одноособовий (директор). Дирекцію очолює генеральний директор. Членами виконавчого органу можуть бути також особи, які не є учасниками товариства.

Організаційна структура товариства з обмеженою відповідальністю

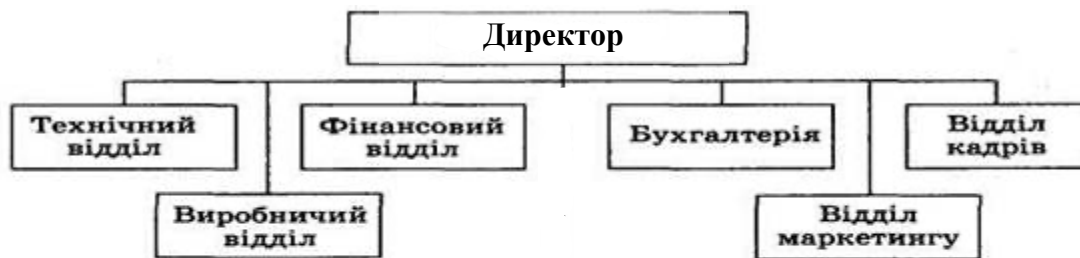

Рис. 2.1. Організаційна структура підприємства

Як і в акціонерних товариствах, вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є збори учасників. Вони збираються учасниками товариства або призначеними ними представниками. Учасники мають кількість голосів, пропорційну до розміру їх часток у статутному фонді. Особливістю є те, що в ТОВ збори учасників товариства обирають голову товариства, а також те, що на зборах вирішуються специфічні питання, що стосуються тільки ТОВ. До таких питань належать:

- а) встановлення розміру, форми і порядку внесення учасниками додаткових внесків;
- б) вирішення питання про придбання товариством частки учасника;
- в) виключення учасника з товариства.

Однією з важливих характерних рис управління в ТОВ порівняно з АТ є те, що тут вимагається **одностайність** щодо прийняття важливих для ТОВ питань. Так, з питань визначення планів підприємства та затвердження його звітів, внесення змін до статуту, а також при вирішенні питання про

виключення учасника з товариства потрібна одностайність у вищому органі — на зборах. З інших питань рішення приймається простою більшістю голосів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕН-КОМП» має різних споживачів, це і звичайні люди які купляють різноманітну електронну техніку і великі компанії які закупають велику кількість касових апаратів та холодильного та комп'ютерного обладнання. Також це підприємство надає певні монтажні та ремонтні послуги того обладнання та техніки яка є в продажу.

В м. Енергодар ТОВ «ЕН-КОМП» має не велику кількість малих конкурентів, проте майже всі вони вузькоспеціалізовані та надають не досить широкий спектр товарів та послуг. Єдиним великим конкурентом в аналізованому періоді виступає магазин «Фокстрот», який у свою чергу має великий асортимент товарів та клієнтську базу.

2.2. Економічний аналіз господарської діяльності і ресурсного стану підприємства.

Розрахунок і аналіз показників діяльності підприємства проводиться на основі звітності підприємства. Баланс, Звіт про фінансові результати та Звіт про рух грошових коштів за 2016-2018 роки представлені в додатках.

Основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства в 2016-2018 роках представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

№	Показники	Од. вим	Роки			Абсолютне відх. (+/-)		Відносне відх. (%)	
			2016	2017	2018	2017/	2018/	2017/	2018/
						16	2017	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Обсяг реалізованих послуг	тис. грн.	429,7	246,1	102,9	-183,6	-143,2	-42,7	-58,2

Продовження табл. 2.1.

2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	458,4	358,9	86,3	-99,5	-272,6	-21,7	-76
3	Чистий прибуток	тис. грн.	429,7	246,1	105,9	-183,6	-140,2	-42,7	-56,9
4	Сер. спискова чисельність ПВП	осіб	11	11 [*]	7	0	-4	0	-36,4
5	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	58	39	32	-19	-7	-32,8	-17,9
6	Сер. річний залишок оборотних коштів	тис. грн.	62	51	47	-11	-4	-17,7	-7,8
7	Адміністративні витрати	Тис. грн.	275	283	255	8	-28	2,9	-9,9
8	Витрати на збут	Тис. грн.	10	19	37	9	18	90	94,7
9	Фінансовий результат від операційної діяльності	Тис. грн.	430	246	103	-184	-143	-42,8	-58,1
10	Валовий прибуток	Тис. грн.	713	550	395	-163	-155	-22,9	-28,2

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Обсяг реалізованих послуг зріс. В 2016 році він становив 429,7 тис. грн., а в 2018 році цей показник зменшився на 143,2 тис. грн. (або на 58,2%), - і становив 102,9 тис. грн. Це відбулося за рахунок зменшення обсягів реалізованих послуг та зменшення продажів продукції підприємством.

**Обсяг виробництва у вартісному та кількісному виразах на ТОВ
«ЕН-КОМП» за 2016-2018 роки**

№	Показники	Од. вим	Роки			Абсолютне відх. (+/-)		Відносне відх. (%)	
			2016	2017	2018	2017/16	2018/17	2017/16	2018/17
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Обсяги виробництва у:								
1.1	вартісному виразі	тис. грн.	429,7	246,1	102,9	-183,6	-143,2	-42,7	-58,2
1.2	кількісному виразі	Один.	74	42	24	-32	-18	-43,2	-42,9

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Обсяги виробництва у вартісному виразі в 2018 році порівняно з 2017 роком зменшилися на 143,2 тис. грн. або на 58,2%. Це є негативним фактором в діяльності підприємства.

Паралельно зі зменшенням доходу від реалізації послуг, загальна собівартість реалізованих послуг також іде на спад. В 2018 році порівняно з 2016 роком цей показник зменшився з 458,4 тис. грн. до 86,3 тис. грн. В 2018 році підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 105,9 тис. грн.

В аналізованому періоді спостерігається значне скорочення середньоспискової чисельності персоналу на підприємстві. В 2018 році чисельність становить 7 осіб.

Середньорічна вартість основних засобів залишалася майже без змін протягом аналізованого періоду. Це свідчить про досить повільне оновлення складу основних засобів.

В аналізованому періоді середньорічний залишок оборотних коштів незначно коливався. В 2017 році порівняно з 2016 роком показник зменшився на 11 тис. грн., або на 17,7%. Проте наприкінці аналізованого періоду він становив лише 47 тис. грн. Це не є дуже негативним фактором в діяльності підприємства.

Аналіз трудових ресурсів в ринкових умовах стає особливо актуальним, оскільки робоча сила має вартісну оцінку, а отже є конкурентною на ринку праці.

Аналіз чисельності й структури працівників починають з оцінювання їх відповідності трудомісткості виробничої програми та встановлення відхилень фактичної чисельності від розрахункової чи за минулий період. При цьому окремо розглядають склад і структуру персоналу основної діяльності (табл. 2.3.).

Таблиця 2.3.

Склад і структура чисельності персоналу на ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	Роки						Абсолютне відх. (+, -)		Відносне відх. (%)	
	2016		2017		2018					
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
Усього персоналу:	14	100	11	100	7	100	-3	-4	-21,4	-36,4
1. робітники	8	57,1	6	54,5	4	57,1	-2	-2	-25	-33,3
2. службовці:	6	42,9	5	45,5	3	42,9	-1	-2	-16,7	-40
- спеціалісти	5	35,8	4	36,4	2	28,6	-1	-2	-20	-50
- керівники	1	7,1	1	9,1	1	14,4	0	0	0	0

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Як видно з таблиці, структура чисельності персоналу за категоріями в звітному періоді трохи почала зменшуватися, через скорочення робочого персоналу на підприємстві. Значну частину персоналу складають робітники, частка яких у 2016 році становила 57,1%, у 2017 році – 54,5%, відносне відхилення склало -21,4%. Дане зниження було викликане зменшенням обсягів надання послуг.

У порівнянні з 2016 роком, у 2017 році загальна чисельність зменшилась на 3 особи, що пов'язано зі зменшенням обсягів виробництва. Результатом цього є негативний факт зниження фінансового результату на підприємстві.

Показники оцінки ефективності використання персоналу на ТОВ «ЕН-КОМП» за 2016-2018 роки

Показник	Роки			Відхилення			
				Абсолютне відх., (+,-)		Відносне відх., %	
	2016	2017	2018	2017/16	2018/17	2017/16	2018/17
Продуктивність праці, тис. грн./ос	39,1	22,4	14,7	-16,7	-7,7	-42,7	-34,4
Трудомісткість, ос. /тис. грн.	0,026	0,045	0,68	0,019	0,023	73,1	51,1
Фонд оплати праці, тис. грн.	203	217	200	14	-17	6,9	-7,8
Зарплатомісткість, тис. грн.	0,47	0,88	1,94	0,41	1,06	87,2	120,5
Зарплатовіддача, тис. грн.	2,12	1,13	0,51	-0,99	0,62	-46,7	-54,9

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП»

Проаналізувавши показники оцінки ефективності використання персоналу ми можемо зробити висновки, що з кожним проком протягом аналізованого періоду продуктивність праці йшла на спад та у 2018 році становила 14,7 тис. грн. Фонд оплати праці протягом трьох аналізованих років залишався майже незмінним.

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, що впливають на цю зміну.

Під час аналізу ефективності використання основних засобів необхідно вивчити обсяг основних засобів, темпи їх зростання за відповідні періоди, співвідношення окремих груп у загальній вартості фондів (їх структуру), визначити активну частину фондів, причини зміни їх обсягів та структури, шляхи покращення структури.

Склад, структуру та динаміку основних засобів за початковою вартістю представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

Склад, структура і динаміка основних засобів ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	Роки, тис. грн.						Абсолютне відх. (+/-)		Відносне відх. (%)	
	2016		2017		2018		2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
	Σ	%	Σ	%	Σ	%				
Загальна сума основних засобів, в т. ч.	365	100	365	100	365	100	0	0	0	0
1) будівлі, споруди, передавальні пристрої	83	22,7	83	22,7	83	22,7	0	0	0	0
2) машини та обладнання	91,6	25,1	91,6	25,1	91,6	25,1	0	0	0	0
3) транспортні засоби	187,5	51,4	187,5	51,4	187,5	51,4	0	0	0	0
4) інстр-ти, прилади, інвентар (меблі)	2,9	0,8	2,9	0,8	2,9	0,8	0	0	0	0

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Аналіз розрахунків наведених в таблиці показує, що загальний обсяг основних засобів на ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 роки залишався незмінним.

Для оцінки зміни складу основних засобів побудуємо структуру основних засобів рис. 2.2.

Рис. 2.2. Структура основних засобів ТОВ "ЭН-КОМП" з 2016 по 2018 роки, %

З даного рисунка видно, що основну частину основних засобів на ТОВ "ЭН-КОМП" в 2016-2018 рр. займають транспортні засоби, які становлять біля половини загальної вартості основних засобів. Інструменти, прилади, інвентар (меблі) є незначними в загальній величині основних засобів на підприємстві.

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливе значення має вивчення їхнього стану та використання, що є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства.

Показники стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують:

- 1) забезпечення підприємства основними засобами;
- 2) стан основних засобів;
- 3) ефективність використання основних засобів.

До показників, які характеризують забезпеченість підприємства основними засобами, належать: фондомісткість, озброєність ОЗ, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства.

Фондомісткість є величиною зворотною до фондівіддачі. Цей показник дає можливість визначити вартість основних засобів в одній гривні виробленої продукції і характеризує забезпеченість підприємства основними засобами. За нормальних умов віддача основних засобів повинна мати тенденцію до збільшення, а фондомісткість – до зменшення.

Забезпеченість підприємства основними виробничими засобами визначається рівнем фондоозброєності праці. Останню розраховують як відношення вартості основних виробничих засобів до чисельності працівників підприємства. Збільшення рівня фондоозброєності є позитивним фактором. Коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства визначається як відношення вартості основних виробничих засобів (за вирахуванням суми їхнього зносу) до вартості майна підприємства.

Стан основних виробничих засобів характеризують через такі коефіцієнти: зносу основних засобів; придатності; оновлення; вибуття (приросту) основних засобів.

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать: віддача основних засобів та рентабельність основних засобів. Найбільш загальним показником, який характеризує ефективність використання основних засобів, є віддача ОЗ.

Розрахуємо дані показники для досліджуваного підприємства ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6.

Показники стану та руху основних засобів ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відх. (+, -)	
	2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017
1) Наявність ОЗ на початок року, тис. грн.	66	42	34	-24	-8
2) Надійшло за рік, тис. грн.	0	0	0	0	0

Продовження табл. 2.6.

3) Вибуло за рік, тис. грн.	24	8	7	-16	-1
4) Наявність ОЗ на кінець року, тис. грн.	42	34	27	-8	-7
5) Місткість ОЗ, коеф. Тис. грн.	1,08	1,89	4,53	0,81	2,64
6) Коефіцієнт зносу основних засобів, коеф. %	0,91	0,93	0,94	0,02	0,01
7) Коефіцієнт придатності основних засобів, %	0,09	0,07	0,06	-0,02	-0,01
8) Коефіцієнт оновлення основних засобів, %	0	0	0	0	0
9) Коефіцієнт вибуття основних засобів, %	36,4	19	20,6	-17,4	1,6
10) Фондовіддача, тис. грн.	7,4	6,3	3,2	-1,1	-3,1

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

На ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр. спостерігається вибуття основних засобів на 39 тис. грн., а надходження становить 0 тис. грн. Тобто в 2016-2018рр. вартість основних засобів на кінець періоду зменшилася на 32 тис. грн.

Зобразимо динаміку основних засобів на рис. 2.3.

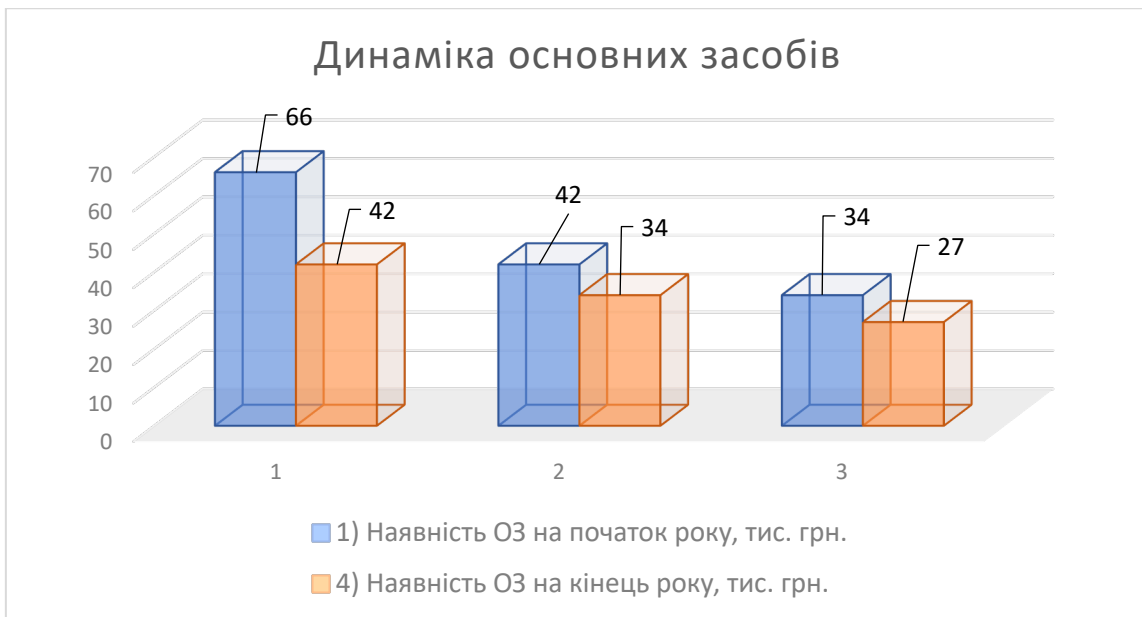

Рис. 2.3. Динаміка основних засобів в 2016-2018 роках, тис. грн.

Аналіз віддачі основних засобів проводиться в 2 напрямках: вивчення і вимірювання впливу окремих факторів на віддачу ОЗ; виявлення впливу віддачі ОЗ на обсяг виробництва.

На рівень віддачі ОЗ впливають різні фактори, пов'язані як зі зміною об'єму продукції, так і з ефективністю використання ОВЗ, особливо активної її частини.

Рівень віддачі ОЗ залежить перш за все від зміни структури засобів (питомої ваги), від обсягу продукції з гривні вартості активної частини.

Підвищення частки активної частини ОЗ у загальній її вартості є стимулюючим фактором росту віддачі ОЗ.

Головна причина зниження віддачі ОЗ – неефективне використання ОЗ (простої обладнання, недовикористання виробничих потужностей, низький коефіцієнт змінності, наявність невстановленого обладнання тощо).

З таблиці видно, що рівень віддачі ОЗ мав тенденцію до зниження: різке зменшення у 2017 та у 2018 роках. В 2016 році спостерігалось зростання показника до рівня 7,4; а в 2018 – зменшення до рівня 3,2.

**Ефективність використання основних засобів ТОВ «ЕН-КОМП» за
2016-2018 роки**

Показник	Роки			Відхилення			
				Абсолютне відх., (+,-)		Відносне відх., %	
	2016	2017	2018	2017/16	2018/17	2017/16	2018/17
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	1170,9	908,8	481,4	-262,1	-427,4	-22,4	-47
Прибуток (збиток), тис. грн.	429,7	246,1	105,9	-183,6	-140,2	-42,7	-56,9
Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	58	39	32	-19	-7	-32,8	-17,9
Середньооблікова чисельність працюючих, осіб	11	11	7	0	-4	0	-36,4
Віддача ОЗ, тис. грн.	7,4	6,3	3,2	-1,1	-3,1	-14,9	-49,2
Місткість ОЗ, тис. грн.	0,13	0,16	0,3	0,03	0,14	23,1	87,5
Рентабельність ОЗ,%	740	630	320	-110	-310	-	-
Озброєність ОЗ, тис. грн./особу	5,27	3,55	4,57	1,72	1,02	-32,6	28,7

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

З таблиці 2.7. можна зробити висновок, що ефективність використання основних засобів на ТОВ «ЕН-КОМП» зменшилася у 2018 році порівняно з 2017 роком.

Це підтверджується падіння показників серед яких: Віддача основних засобів у 2016 році становила 7,4 тис.грн., а у 2018 році зменшилася до 3,2 тис. грн. Зменшення віддачі у 2018 році є негативною тенденцією в діяльності підприємства.

Місткість основних засобів у 2018 році зросла до 0.3 тис. грн. Рентабельність основних засобів зменшилася з показника 740 % у 2016 році до

630 % у 2017 році, що більше зменшилася у 2018 році до 320 %, що свідчить про те що зменшилася прибутковість основних засобів.

Озброєність зменшилася у 2017 році проте мала тенденцію до зростання та стала 4,57 тис. грн./особу в 2018 році та означало, що прибутку на 1 працівника ставав більшим. Отже, враховуючи отримані показники, можна зробити висновок, що ТОВ «ЕН-КОМП» не достатньо ефективно використовує основні засоби.

Проаналізуємо стан оборотного капіталу ТОВ "ЕН-КОМП" в табл. 2.8.

За звітний період зросла загальна вартість оборотного капіталу до 319 тис. грн. В складі оборотного капіталу важливими є те, що зменшилася дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги до 115 тис. грн., що на 19% менше, ніж у 2016 році.

Таблиця 2.8.

Склад, структура та динаміка оборотного капіталу ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	Роки						Абсолютне відх. (+, -)		Відносне відх. (%)	
	2016		2017		2018		2017/16	2018/17	2017/16	2018/17
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%				
1) Запаси:										
Виробничі запаси	26	7	32	8,1	40	11,2	6	8	23,1	25
2) Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	142	38,4	135	34	115	32,1	-7	-20	-4,9	-14,8
3) Дебіторська заборгованість за виданими авансами	15	4,1	22	5,5	18	5	7	-4	46,7	-18,2
4) Інша поточна дебіторська заборгованість	150	40,5	145	36,5	117	32,7	-5	-28	-3,3	-19,3
5) Грошові кошти та їх еквіваленти:	11	3	31	7,8	28	7,8	20	-3	181,8	-9,7

Продовження табл. 2.8.

в національній валюті	11	3	31	7,8	28	7,8	20	-3	181,8	-9,7
б) Інші оборотні активи	1	0,3	1	0,3	1	0,3	0	0	0	0
ОБОРОТНІ АКТИВИ - ВСЬОГО	345	100	366	100	319	100	?	?	?	?

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

За даними таблиці бачимо, що найбільшу питому вагу в складі оборотного капіталу має дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги – 32,1-38,4%. Також значну питому вагу має інша дебіторська заборгованість – 32,7-40,5%.

Ефективність використання оборотного капіталу визначається за такою системою показників. Робочий капітал показує, яка величина оборотного капіталу сформована за рахунок власних коштів підприємства. Маневреність робочого капіталу показує, яка частина робочого капіталу вкладена у запаси.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує швидкість обороту оборотних коштів, тобто можливість використання оборотних коштів (кількість разів на рік). Чим більшою є швидкість тим краще працює підприємство.

Час обороту оборотних коштів показує, скільки днів в середньому триває один оборот оборотних коштів. Що вищою є швидкість обороту оборотних коштів, тим меншою є тривалість їх обороту, тим ефективніше використовуються оборотні кошти.

Коефіцієнт оборотності запасів характеризує швидкість руху виробничих запасів від моменту їх отримання на склад підприємства до моменту використання їх у виробничому процесі. Прискорення оборотності запасів свідчить про їх ефективніше використання, а сповільнення – про зниження ефективності.

Час обороту запасів характеризує тривалість виробничо-комерційного циклу в днях. Зменшення тривалості обороту запасів є позитивним явищем. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує швидкість розрахунку дебіторів з підприємством. Чим вищим є коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, тим ефективнішою є політика управління дебіторською заборгованістю.

Час обороту дебіторської заборгованості – це середній термін інкасації дебіторської заборгованості, в днях.

Дані показники розраховані в табл. 2.9.

Таблиця 2.9.

Показники оцінки ефективності використання оборотного капіталу ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відх. (+/-)	
				2017/16	2018/17
I. Вихідні дані, тис. грн.					
Оборотний капітал	461	585,3	523,7	124,3	-61,6
Запаси	25,4	31,8	40,2	6,4	8,4
Дебіторська заборгованість	227	305,2	306	78,2	0,8
Поточні зобов'язання	142,6	196,5	261,8	53,9	65,3
Чистий дохід (виручка) від реалізації	1170,9	908,8	481,4	-262,1	-427,4
Собівартість	458,4	358,9	86,3	-99,5	-272,6
II. Розрахункові дані					
Робочий капітал	388,8	216,9	282,0	-171,9	65,1
Маневреність робочого капіталу, %	0,07	0,15	0,14	0,08	-0,01
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, K_0 , %	3,84	3,53	0,96	-0,31	-2,57
Термін обороту оборотних коштів (дні)	90,05	103,39	380,20	13,34	276,81
Коефіцієнт оборотності запасів, K_{03} , %	23,92	12,35	2,37	-11,57	-9,98
Термін обороту запасів (дні)	15,26	29,55	154,01	14,29	124,46
Коефіцієнт обор. деб. заборг., $K_{0дз}$, %	1,38	1,04	0,14	-0,34	-0,9
Термін обороту деб. Заборгованості (дні)	264,49	350,96	2607,14	86,47	2256,18

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

В аналізованому періоді робочий капітал мав тенденцію до зменшення з 2016 до 2018 року.

Маневреність робочого капіталу значно зросла у 2017 році, що викликано значним зменшенням робочого капіталу. При аналізі 2016-2017 років бачимо тенденцію до зростання даного показника, що є позитивним фактором в діяльності підприємства.

Негативною є тенденція до падіння оборотності оборотних коштів на 2,57 в 2018 році порівняно з 2017 роком. І, як наслідок, збільшився час обороту активу.

В 2018 році зменшилась оборотність запасів, що пов'язано з збільшенням їх вартості.

В аналізованому періоді спостерігається значне зниження оборотності дебіторської заборгованості. В 2018 році даний показник зменшився на 1,24 в порівнянні з 2016 роком. Це свідчить про недоліки в політиці управління дебіторською заборгованістю.

З таблиці бачимо, що тривалість обороту дебіторської заборгованості в аналізованому періоді стабільно поступово зростала, а за останній рік стрімко збільшилася. Це свідчить про надання підприємством товарного кредиту покупцям і спричиняє вилучення значної частини оборотних коштів з обороту. Тривалості обороту оборотних коштів та запасів до 2018 року незначно спадали, проте за останній рік трохи вирости. Дане свідчить про неефективне використання такого ресурсу, як оборотні кошти.

2.3. Аналіз операційних витрат і фінансових результатів діяльності ТОВ «ЭН-КОМП».

Аналіз операційних витрат та фінансових результатів треба почати з дослідження її економічної обґрунтованості.

Для початку проаналізуємо елементи операційних витрат.

Аналіз витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) за економічними елементами характеризує динаміку їх змін за звітний період проти попереднього періоду, а також дає змогу виявити елементи, які значно вплинули на зростання суми витрат операційної діяльності на одну гривню реалізованої продукції.

За даними табл. 2.10. визначаються абсолютне та відносне зростання витрат за економічними елементами.

Якщо коефіцієнт зростання операційних витрат перевищує коефіцієнт зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг), то витрати, які пов'язані з виробничою діяльністю, зростають вищими темпами, ніж доходи від продажу продукції (робіт, послуг), що свідчить про зниження прибутковості основних видів продукції (робіт, послуг) підприємства. У цьому випадку має бути проведений поглиблений аналіз діяльності підприємства, пов'язаної з реалізацією продукції, товарів, послуг, а також складу та структури витрат за елементами. Якщо коефіцієнт зростання витрат на оплату праці перевищує коефіцієнт зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), то це свідчить про зниження продуктивності праці.

Таблиця 2.10.

Структура та динаміка операційних витрат за економічними елементами ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Абсолютне відх. (+,-)		Відносне відх. (%)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
Матеріальні затрати	531,3	49,4	471,1	47,5	120,6	22,4	-60,2	-350,5	-11,3	-74,4
Витрати на оплату праці	202,6	18,8	216,6	21,8	199,9	37,1	14	-16,7	6,9	-7,7
Відрахування на соціальні заходи	70,9	6,6	44,4	4,5	41,7	7,7	-26,5	-2,7	-37,4	-6,1
Амортизація	23,9	2,2	8,4	0,8	7,6	1,4	-15,5	-0,8	-64,9	-9,5

Продовження табл. 2.10.

Інші операційні витрати	247	23	251,7	25,4	169,3	31,4	4,7	-82,4	1,9	-32,7
Разом операційних витрат	1075,7	100	992,2	100	539,1	100	-83,5	-453,1	-7,8	-45,7
Сума витрат операційної діяльності в 1 грн. РП	0,9		1,1		1,1		0,2	0	x	x
Сума витрат операційної діяльності в 1 грн. ВП	1,5		1,8		1,4		0,3	-0,4	x	x

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

З розрахунків бачимо, що в аналізованому періоді операційні витрати зменшилися майже вдвічі. На це мало прямий вплив зменшення матеріальних затрат у зв'язку із падінням обсягів виробництва та надання послуг у 2018 році. При цьому питома вага матеріальних затрат в операційних витратах знаходиться на середньому рівні – 22,4%. Також мало вплив зростання витрат на оплату праці та інших операційних витрат, які зросли у 2017 році.

Як бачимо з таблиці, найбільший вплив на зміну операційних витрат має зміна матеріальних затрат, що можлива при зростанні обсягів виробництва або при підвищенні вартості вхідної сировини. Також спостерігається різке падіння в 2018 році такої складової, як інші операційні витрати.

З таблиці бачимо, що 37% операційних витрат підприємства складають витрати на оплату праці.

Значну частку в структурі операційних витрат мають інші операційні витрати, що можуть бути сформовані з наступних статей: сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів; втрати від операційної курсової різниці; втрати від знецінення запасів; нестачі й втрати від псування цінностей; визнані штрафи, пеня, неустойка; витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення; інші витрати операційної діяльності. Підприємству доцільно переглянути політику витрат щодо вказаних статей та вжити заходів по їх мінімізації.

За даними табл. 2.11. оцінюється прибутковість кожного виду діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової.

Таблиця 2.11.

Структура та динаміка фінансових результатів ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	Роки, тис. грн.			Абсолютне. відх- (+, -)		Відносне відх. (%)	
	2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.				
1) Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	1170,9	908,8	481,4	-262,1	-427,4	-22,4	-47
2) Собівартість реалізованої продукції	458,4	358,9	86,3	-99,5	-272,6	-21,7	-76
3) Валовий прибуток (збиток)	712,5	549,9	395,1	-162,6	-154,8	-22,8	-28,2
4) Фінансові результати від операційної діяльності	429,7	246,1	102,9	-183,6	-143,2	-42,7	-58,2
5) Витрати фінансової діяльності	247	251,7	169,3	4,7	-82,4	1,9	-32,7
6) Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	429,7	246,1	102,9	-183,6	-143,2	-42,7	-58,2
7) Чистий прибуток (збиток)	429,7	246,1	105,9	-183,6	-140,2	-42,7	-56,9

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Аналіз ефективності різних видів діяльності дасть змогу визначити їх вплив на чистий прибуток підприємства. Якщо підприємство за результатами звітного періоду має збиток від операційної діяльності, то має бути проаналізована структура витрат за економічними елементами. Якщо підприємство за результатами звітного року має збиток від інвестиційної діяльності, то мають бути проаналізовані фактори, що вплинули на утворення таких збитків, та визначені заходи щодо ліквідації збитковості асоційованих, спільних та дочірніх підприємств або мають бути проведені зміна і скорочення напрямків інвестиційної діяльності, скорочення інвестиційної діяльності.

Якщо підприємство за результатами звітного року отримує збитки від фінансової діяльності, то мають бути проаналізовані склад фінансових доходів та фінансових витрат. У результаті проведеного аналізу мають бути визначені можливі шляхи скорочення фінансових витрат.

При отриманні збитків від інших операцій звичайної діяльності, але не пов'язаних з операційною та фінансовою діяльністю, аналізується склад інших доходів, інших витрат і визначаються шляхи ліквідації збитків у плановому періоді.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції в 2018 році становить 481,4 тис. грн., що на 47% менше, ніж у 2017 році. При цьому падіння собівартості реалізованої продукції становить 76%. Темп приросту собівартості є більшим темпу приросту виручки від реалізації, що є негативним фактором.

В 2018 році підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 102,9 тис. грн., що є мінімальним показником в аналізованому періоді.

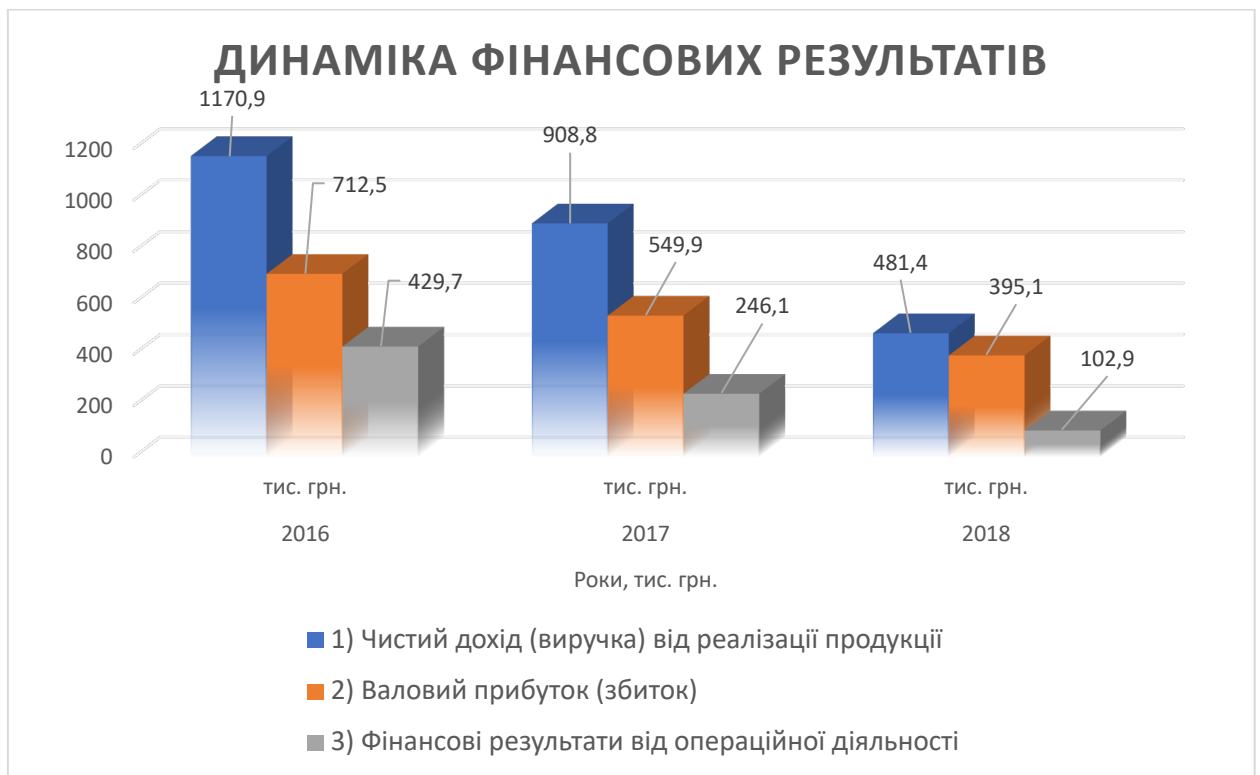

Рис. 2.4. Динаміка фінансових результатів підприємства в 2016-2018 рр

Як бачимо з рисунка, на фінальний результат діяльності підприємства, а саме чистий прибуток, в найбільшій мірі впливає рівень валового прибутку.

Рівні вказаних показників значною мірою корелюються. А, отже, для забезпечення високого рівня чистого прибутку первинно важливими є високі обсяги виручки від реалізації та низька собівартість продукції.

2.4. Діагностика ймовірності банкрутства ТОВ «ЭН-КОМП».

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи організації в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), окупність витрат і т. д. Їх використовують для оцінки динаміки розвитку в порівняльному аналізі з показниками інших підприємств. Рентабельність ширше, ніж прибуток, характеризує остаточні результати діяльності, тому що її величина показує співвідношення ефекту з наявними або використовуваними ресурсами [49].

Рентабельність застосовують для оцінки діяльності організації та як інструмент інвестиційної політики і ціноутворення. Рентабельність є одним з найважливіших показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств і відображає те, наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти з метою максимізації прибутку.

Порівняння рівнів показників рентабельності є важливим засобом в оцінці результатів діяльності підприємства і його перспектив, хоча на практиці більш істотним може виявитися суб'єктивна думка компетентного аналітика, професійний досвід якого дозволяє визначити власні стандарти тих чи інших показників рентабельності. Слід зазначити, що в країнах з розвиненими ринковими відносинами зазвичай щорічно торговою палатою, промисловими асоціаціями чи урядом публікується інформація щодо «допустимо-нормативних» значень показників рентабельності. Зіставлення власних показників організації з їх допустимими величинами дозволяє зробити висновок про стан фінансово-економічного становища. В Україні дана практика поки що відсутня, тому єдиною базою для порівняння є інформація про величину показників в попередні роки.

Застосовуючи системний підхід, можна виділити наступні основні етапи проведення аналізу за допомогою моделі Дюпон:

- Загальна оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;
- Оцінка ефективності управління активами підприємства;
- Оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю;
- вироблення пропозицій щодо подальших робіт, які дозволили б покращити фінансовий стан підприємства [50].

Рентабельність активів показує скільки прибутку приносить 1 грн. активів та характеризує ефективність управління підприємством. В 2018 році на кожну 1 грн., вкладену в активи, підприємство отримало 53 коп. прибутку.

Таблиця 2.12.

**Показники оцінки рентабельності за ТОВ "ЕН-КОМП" 2016-2018
рр.**

Показник	Роки, %			Абсолютне відх. (+,-)	
				2017/2016	2018/2017
	2016	2017	2018		
1) Рент-сть активів	101,8	86	53	-15,8	-33
2) Рент-сть діяльності	100	100	102,9	0	2,9
3) Рент-сть продукції	93,7	68,6	122,7	-25,1	54,1
4) Рент-сть власного капіталу	110,5	113,5	37,6	3	-75,9

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Рентабельність продукції характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності і показує, що в 2018 році на кожну 1 грн., вкладену у виробництво та збут продукції, підприємство отримало 1 грн 22 коп. прибутку.

В звітному періоді спостерігали тенденцію до підтримання майже на одному рівні показників рентабельності підприємства, що свідчило про економічну стабільність його діяльності. Проте, у 2018 році у зв'язку зі прибутковою діяльністю підприємство отримало додатні показники

рентабельності. Рентабельність діяльності підприємства у 2018 році зросла на 54,1% тому прибуток на 1 грн., вкладену у виробництво та збут продукції склав 1 грн 3 коп.

Аналізуючи показник рентабельності власного капіталу можна зробити висновок, що у 2018 році діяльність підприємства стрімко пішла на спад та мало певні труднощі, тому прибуток на 1 грн, вкладену у власний капітал склав лише 37 коп.

Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз ділової активності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників: коефіцієнта оборотності активів, коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості, тривалості обертів дебіторської та кредиторської заборгованостей, коефіцієнта оборотності матеріальних запасів, коефіцієнта віддачі основних засобів та коефіцієнта оборотності власного капіталу [46].

Коефіцієнт оборотності активів обчислюється як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньої величини підсумку балансу підприємства і характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних ресурсів, незалежно від джерел їх залучення [55].

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості і показує швидкість обертання дебіторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємством [47].

Строк погашення дебіторської заборгованості розраховується як відношення тривалості звітного періоду до коефіцієнта оборотності

дебіторської або кредиторської заборгованості і показує середній період погашення дебіторської або кредиторської заборгованостей підприємства.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної вартості матеріальних запасів і характеризує швидкість реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства [48].

Розраховані показники (коефіцієнти) занесені до табл. 2.13.

Таблиця 2.13.

Аналіз показників ділової активності ТОВ «ЕН-КОМП» за 2016 -2018 рр

Показники	Нормат. значення	Роки			Абсолютне відх. (+,-)	
		2016	2017	2018	2017/16	2018/17
1) Коефіцієнт оборотності активів, обор.	зрост.	3,84	3,53	0,96	-0,31	-2,57
2) Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обор.	зрост.	1,38	1,04	0,14	-0,34	-0,9
3) Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	зменш.	48,4	105,4	228,5	57	123,1
4) Коефіцієнт оборотності запасів, обор.	зрост.	23,92	12,35	2,37	-11,57	-9,98

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

Позитивним є явище зростання оборотності оборотних активів до 2016 року, що свідчить про ріст ефективності використання підприємством усіх наявних ресурсів, незалежно від джерел їхнього залучення. Проте, показник почав стрімко падати у 2018 році.

В аналізованому періоді коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився до 0,14, що є досить негативним явищем. Як правило, чим вище цей показник, тим краще, тому що підприємство швидше одержує оплату по рахунках. З іншого боку, надання покупцям товарного кредиту є одним з інструментів стимулювання збуту, тому важливо знайти оптимальну тривалість кредитного періоду.

Зобразимо динаміку ділової активності підприємства на рис. 2.5.

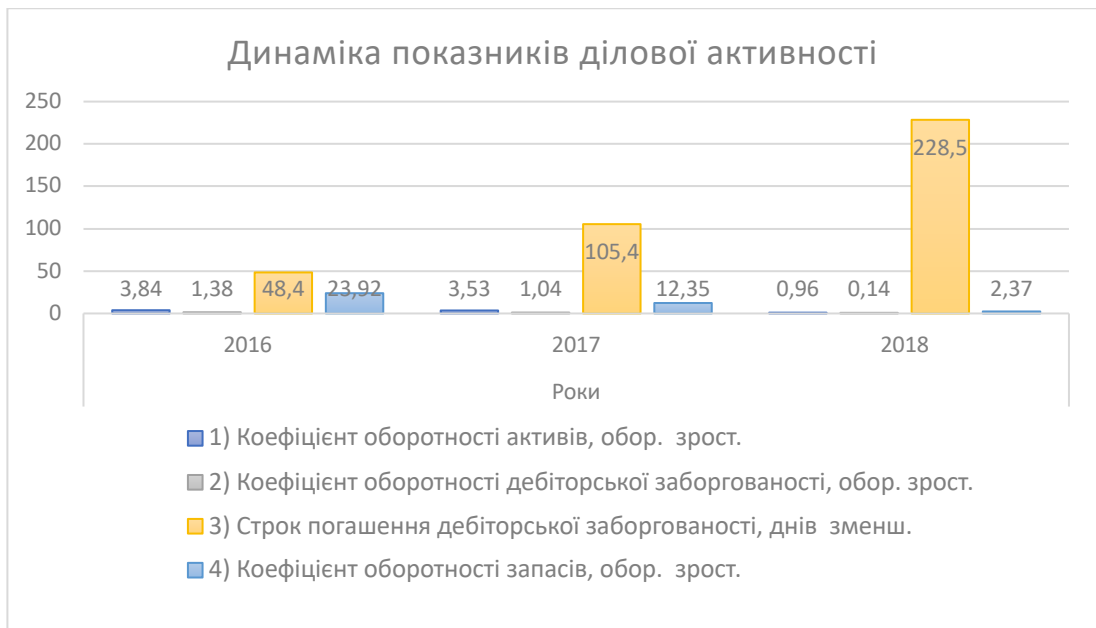

Рис. 2.5. Динаміка показників ділової активності в 2016-2018 роках

Негативною тенденцією є значне зниження коефіцієнта оборотності запасів. У 2018 році зниження становило 9,98, порівняно з 2017 роком. Зниження даного показника свідчить про відносне збільшення виробничих запасів і незавершеного виробництва або про зниження попиту на готову продукцію чи послуги. В цілому, чим нижче показник оборотності запасів, тим більше коштів закладено в цій найменш ліквідній статті оборотних активів, тим менш ліквідну структуру мають оборотні активи й тим менш стійке фінансове становище підприємства.

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу та дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання.

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників: коефіцієнта покриття, коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу.

Коефіцієнт покриття розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань[51].

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства. Він відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється як відношення грошових коштів та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно.

Чистий оборотний капітал розраховується як різниця між оборотними активами підприємства та його поточними зобов'язаннями. Його наявність та величина свідчать про спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність [52].

Таблиця 2.14.

Показники оцінки ліквідності ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018 рр.

Показник	Нормат. значення	Роки			Абсолютне відх. (+,-)	
					2017/16	2018/17
		2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7
1) Коефіцієнт покриття	>1	2,98	2,00	1,55	-0,98	-0,45
2) Коефіцієнт швидкої ліквідності		2,40	1,62	1,21	-0,78	-0,41
3) Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0, зрост.	0,16	0,01	0	-0,15	-0,01
4) Чистий оборотний капітал, тис. грн.	>0, зрост.	388,8	261,9	183	-126,9	-78,9

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

В аналізованому періоді на підприємстві коефіцієнт швидкої ліквідності поступово зменшувався та досяг значення 1,21 у 2018 році. Це викликано значним розміром поточних зобов'язань підприємства.

У Положенні No 323 як орієнтовне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності наведене його теоретичне значення, яке має бути не меншим 0,2 – 0,25. Тобто якщо підприємство на даний момент може на 20 – 25 % погасити всі свої борги то його платоспроможність вважається нормальною. На підприємстві значення даного показника є нижчим, за нормативне, і має стійку тенденцію до зниження, що вказує на нестабільне фінансове становище заводу.

Зобразимо динаміку показників ліквідності підприємства на рис. 2.6.

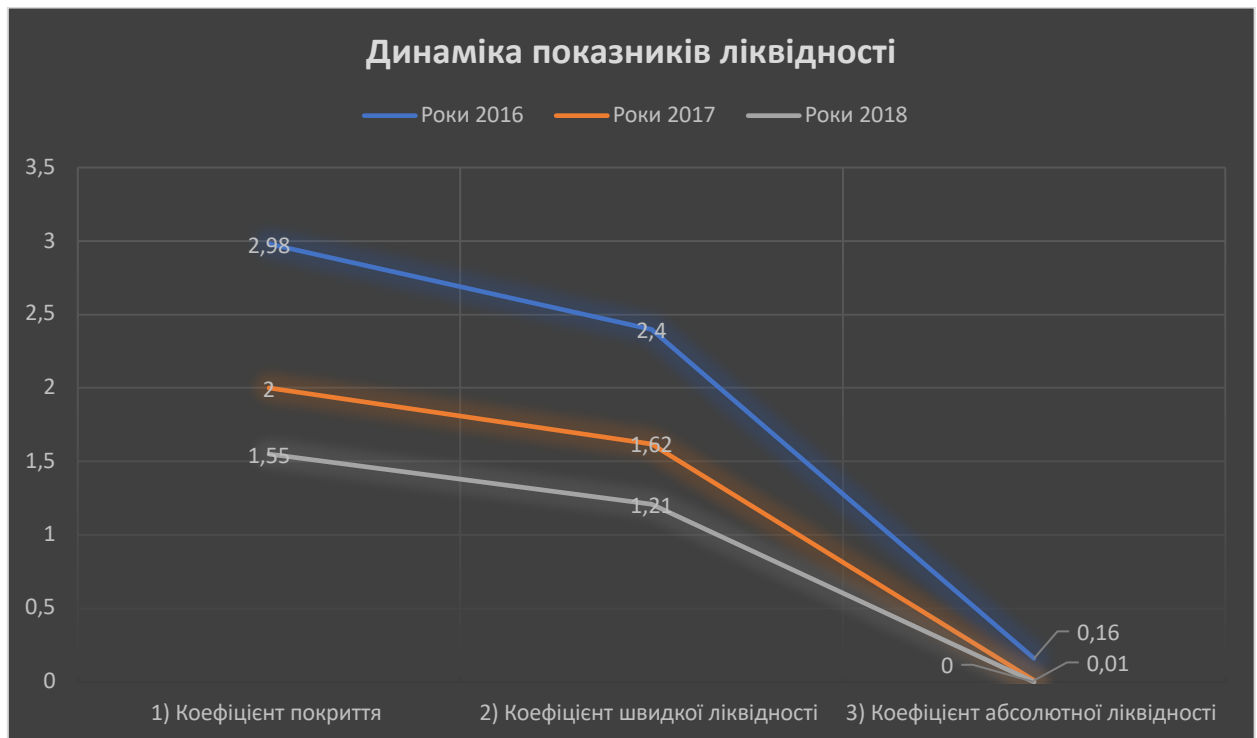

Рис. 2.6. Динаміка показників ліквідності підприємства в 2016-2018 рр

Динаміка показників ліквідності говорить про значне зниження загальної ліквідності при різкому падінні коефіцієнта швидкої ліквідності. Це свідчить про ріст низько ліквідних елементів (запасів) у структурі поточних активів. Усе це говорить про ріст ризикованості діяльності підприємства з погляду неповернення боргів і зниження реального рівня платоспроможності.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників: коефіцієнта платоспроможності (автономії), коефіцієнта фінансування, коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами та коефіцієнта маневреності власного капіталу.

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) розраховується як відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу підприємства і показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих в його діяльність [53].

Коефіцієнт фінансування розраховується як співвідношення залучених та власних засобів і характеризує залежність підприємства від залучених засобів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами розраховується як відношення величини чистого оборотного капіталу до величини оборотних активів підприємства і показує забезпеченість підприємства власними оборотними засобами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка - капіталізована. Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховується як відношення чистого оборотного капіталу до власного капіталу [54].

Таблиця 2.15.

Показники оцінки фінансової стійкості ТОВ "ЕН-КОМП" за 2016-2018

рр.

Показник	Нормат. значення	Роки			Абсолютне відх. (+,-)	
		2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017
1) Коефіцієнт платоспроможності (автономії), %	>0,5	0,68	0,52	0,38	-0,16	-0,14
2) Коефіцієнт фінансування, %	<1, зменш.	2,15	1,09	0,6	-1,06	-0,49

Продовження табл. 2.15.

3) Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, %	>0,1	0,65	0,48	0,34	-0,17	-0,14
4) Коефіцієнт маневреності власного капіталу, обор.	>0, зрост.	0,07	0,15	0,14	0,08	-0,01

Джерело: складено автором на основі звітності ТОВ «ЕН-КОМП».

В аналізованому періоді коефіцієнт автономії знаходився на середньому рівні. Негативним є його різке зменшення у 2018 році до рівня 0,38. Низьке значення свідчить про високий ризик і незначні можливості для залучення додаткових коштів. Зміни цього коефіцієнта можуть свідчити також про розширення чи скорочення діяльності підприємства (його ділової активності).

Якщо прибутки підприємства знижуються (наприклад, внаслідок загального економічного спаду), великі суми боргу призводять до неспроможності підприємства сплачувати проценти за борги. За таких умов підприємству потрібно проводити консервативну політику для залучення фінансів.

В аналізованому періоді коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами є додатній. Це свідчить про наявність достатньої кількості власних оборотних коштів підприємства для покриття потреб в процесі діяльності.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу в аналізованому періоді є додатній та має тенденцію до зростання. У 2018 році даний показник становив 0,14. Цей коефіцієнт показує частку власного капіталу в такій формі, яка дозволяє вільно ним оперувати, збільшуючи закупівлю сировини, матеріалів, комплектувальних виробів, змінюючи номенклатуру товарів, купуючи додаткове устаткування, здійснюючи інвестиції в інші підприємства. Величина показника дає інформацію про фінансову залежність підприємства,

його спроможність стати банкрутом у разі тривалого технічного переоснащення або труднощів зі збутом продукції. Низький коефіцієнт певною мірою збільшує ризик, пов'язаний з наявністю застарілих (чи таких, що швидко старіють) виробничих машин та обладнання.

Заходів для підвищення ефективності підприємства існує багато, проте більш дієвими залишається тільки декілька. Так як, діяльність ТОВ «ЕН-КОМП» є різносторонньою і має велику кількість взаємопов'язаних між собою аспектів, підвищення ефективності тільки в одному напрямі не може дати масштабного позитивного ефекту. Як наслідок, будуть відбуватися лише точкові зміни в декількох напрямках діяльності, щоб цього не сталося і вплив відбувався на всю компанію потрібно проводити комплексну роботу щодо підвищення ефективного функціонування компанії.

Головною метою провідних підприємств є залучення все більшої кількості клієнтів, саме від їх лояльності та кількості залежить економічна міць компанії та скільки грошей вони принесуть. Так як ринок електронної техніки розвивається досить швидкими темпами, складається враження, що мало не кожен день з'являються нові пристрої, швидші, зручніші і потужніші колишніх мало не кожному мить запускаються нові види мобільних послуг.

З метою удосконалення фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЕН-КОМП» та організаційно-економічного механізму використовуємо один з відомих методів забезпечення підвищення ефективності – збалансовану систему показників (ЗСП).

Збалансована система показників включає фінансові результати, які показують результати вже проведених заходів і доповнюється трьома наборами оперативних заходів, пов'язаних із задоволенням клієнтів, внутрішніми процесами та здатністю організації до навчання та вдосконалення діяльності, що стимулює зростання в подальшому фінансових показників [49].

ЗСП допомагає менеджерам дивитися на свій бізнес з чотирьох основних напрямків і відповідати на ряд важливих питань. По-перше, бачать

нас клієнти? По-друге, чи маємо ми потенціал для просування вперед? По-третє, наскільки ми привабливі для акціонерів? І по-четверте, у чому полягає наша конкурента перевага? (рис. 2.7.).

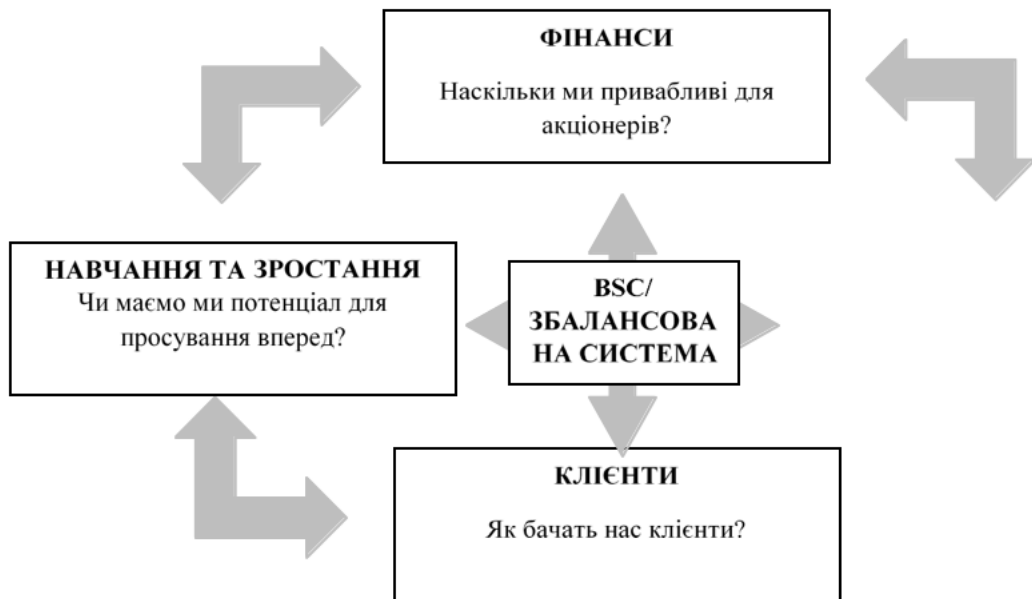

Рис. 2.7. Збалансована система показників для ТОВ «ЕН-КОМП»

Збалансована система показників має багатоплановий характер, охоплюючи зв'язки між різним видам показників управління компанією: не тільки фінансової інформації, а й інформації про ситуацію на ринку, інформації про час, вартість і якість процесів, що виконуються компанії процесів, також інформації про працівників, стратегічним і операційним рівнями управління, минулими і майбутніми результатами, а також між внутрішніми і зовнішніми аспектами діяльності підприємства. У процесі використання BSC перетворилася на широку управлінську систему. Багато вчених вбачають у ній структуру всього процесу управління або організаційну структуру.

Висновки до розділу 2

Товариство з обмеженою відповідальністю "ЭН-КОМП" протягом аналізованого періоду переживає не найкращі часи своєї підприємницької діяльності у сфері продажу комп'ютерної техніки та надання послуг у місті Енергодар.

Обсяг реалізованих послуг мав досить непоганий показник у 2016 році, він становив 429,7 тис. грн., а в 2018 році цей показник зменшився на 143,2 тис. грн. (або на 58,2%), - і становив 102,9 тис. грн. Це відбулося за рахунок зменшення обсягів реалізованих послуг та зменшення продажів продукції підприємством.

Паралельно зі зменшенням доходу від реалізації послуг, загальна собівартість реалізованих послуг також іде на спад. В 2018 році порівняно з 2016 роком цей показник зменшився з 458,4 тис. грн. до 86,3 тис. грн. В 2018 році підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 105,9 тис. грн.

В аналізованому періоді спостерігається значне скорочення середньоспискової чисельності персоналу на підприємстві. В 2017 році чисельність становить 7 осіб.

В 2018 році рентабельність продукції (послуг) становить 122,7%. Тобто, з кожної 1 грн., вкладеної у виробництво та реалізацію продукції (послуг) підприємство отримало 1 грн 22 коп. прибутку.

В 2018 році рентабельність діяльності становить 102,9%. Тобто, з кожної 1 грн., вкладеної у діяльність підприємство отримало 1 грн 2 коп. прибутку.

За звітний період зросла загальна вартість оборотного капіталу до 319 тис. грн. В складі оборотного капіталу негативним є те, що зменшилася дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги до 115 тис. грн.

На ТОВ "ЭН-КОМП" структура чисельності персоналу за категоріями в звітному періоді трохи почала зменшуватися, через скорочення робочого персоналу на підприємстві. Значну частину персоналу складають робітники, частка яких у 2016 році становила 57,1%, у 2017 році – 54,5%, відносно

відхилення склало - 21,4%. Дане зниження було викликане зменшенням обсягів надання послуг.

Динаміка показників ліквідності говорить про значне зниження загальної ліквідності при різкому падінні коефіцієнта швидкої ліквідності. Це свідчить про ріст низько ліквідних елементів (запасів) у структурі поточних активів. Усе це говорить про ріст ризикованості діяльності підприємства з погляду неповернення боргів і зниження реального рівня платоспроможності.

На підприємстві спостерігається різка негативна тенденція до зниження показників платоспроможності. А це значить, у випадку погіршення фінансового стану підприємства або передчасної вимоги кредиторів на повернення коштів підприємство не зможе розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Коефіцієнт платоспроможності в аналізованому періоді різко зменшився й знаходиться на критично низькому рівні. Паралельно з цим різко зменшився коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами.

В аналізованому періоді операційні витрати зменшилися майже вдвічі. На це мало прямий вплив зменшення матеріальних затрат у зв'язку із падінням обсягів виробництва та надання послуг у 2018 році. При цьому питома вага матеріальних затрат в операційних витратах знаходиться на середньому рівні – 22,4%. Також мало вплив зростання витрат на оплату праці та інших операційних витрат, які зросли у 2018 році.

Можна зробити висновок, що за допомогою багатофакторної моделі Дюпон можливо швидко та точно визначити основні проблемні фактори бізнесу та фактори, які мають найбільший вплив на ефективність використання активів та власного капіталу. Можна відзначити, що фінансовий стан ТОВ «ЕП-КОМП» не є досить стійким, про що свідчать показники рентабельності власного капіталу і рентабельності активів. Ці показники мали тенденцію до зниження в аналізованому періоду в двічі та навіть майже втричі відповідно.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ТОВ «ЭН-КОМП».

3.1 Шляхи запобігання банкрутства підприємства.

Запобігання банкрутству як один із шляхів попередження банкрутства, передбачає покращання управління, підвищення ефективності виробництва і конкурентоздатності продукції та послуг, що випускаються, підвищення ефективності праці, покращання фінансово-економічних результатів діяльності. Таким чином, успіх реформування підприємства буде визначатись двома групами факторів: ефективністю створених державою умов та стимулів діяльності підприємства і запобіганням кризових явищ в економіці, а також ефективністю заходів, що приймаються підприємством по залученню і використанню ринкових механізмів і інструментів [33].

Шляхи подолання банкрутства на будь-якому підприємстві включають в себе використання таких напрямів:

1) Попередження банкрутства — передбачає застосування комплексної системи прогнозування та визначення ймовірності банкрутства підприємства, яка у свою чергу передбачатиме:

– постійний моніторинг фінансово-господарської діяльності підприємства та середовища здійснення його діяльності — визначення всіх потенційних загроз, що можуть спровокувати виникнення банкрутства;

– проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємства, а саме, виявлення негативних тенденцій розвитку, критичних відхилень;

– запровадження на підприємстві системи раннього попередження та реагування, завдання якої полягатиме у своєчасному інформуванні керівництва про потенційні загрози та ризики [36];

2) Запобігання банкрутству — передбачає здійснення комплексу заходів, що підвищують рівень діяльності підприємства та його шанси на «виживання» в кризових умовах розвитку, а також сприяють недопущенню до

критичного стану діяльності підприємства, і як наслідку до банкрутства, шляхом:

- забезпечення економічної безпеки підприємства з метою гарантування його стабільного і максимально ефективного функціонування та перспективу розвитку [37];

- запровадження та систематичне проведення контролінгу на підприємстві, як спеціальної та саморегулюючої системи методів та інструментів функціональної підтримки менеджменту через інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль та внутрішній консалтинг.

- здійснення антикризового управління, що передбачає використання арсеналу управлінських рішень для фінансової стабілізації діяльності підприємства у динамічних умовах сучасності.

- створення на підприємстві своєрідного механізму управління ризиками — ризик-менеджменту, що включає ідентифікацію ризиків, планування заходів щодо зменшення ризиків, моніторинг ризиків і контроль виконання заходів з їх зменшення, аналіз ефективності реалізованих заходів та накопичення досвіду.

3) Подолання банкрутства — передбачає активізацію всіх можливих способів та заходів недопущення ліквідації підприємства мобілізуючи всі наявні сили та ресурси, шляхом:

- проведення фінансової санації або фінансового оздоровлення підприємства шляхом послідовних взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання з кризи і відновлення або досягнення ним прибутковості та конкурентоспроможності.

- проведення реорганізації, тобто повної або часткової заміни власників корпоративних прав підприємства, зміни організаційно-правової форми організації бізнесу, ліквідації окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох, наслідком чого є передача або прийняття його майна, коштів, прав та обов'язків правонаступником.

– здійснення реструктуризації, тобто зміни структури підприємства, а також його елементів, що передбачає вдосконалення системи управління, фінансово-економічної політики компанії, її операційної діяльності, системи маркетингу та збуту, управління персоналом [38].

Найбільш дієвим засобом запобігання банкрутства підприємств є своєчасне виявлення ознак кризи та визначення основних напрямів, що сприяють підвищенню ефективності діяльності суб'єктів господарювання. До них слід віднести, зокрема такі: впровадження технологічних нововведень (сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій); підвищення конкурентоспроможності продукції; запровадження прогресивних методів управління персоналом (він є основним джерелом і визначальним чинником зростання ефективності діяльності підприємства) [34].

У науковій економічній літературі виділяють заходи із виходу підприємства з кризи. Їх поділяють на оперативні, виконання яких проводиться у короткостроковому періоді та на стратегічні, які спрямовані на розробку і реалізацію ідей щодо фінансового оздоровлення та розвитку підприємства в довгостроковому періоді (рис. 3.1.).

Рис. 3.1. Управління кризовими явищами на підприємстві [27]

Оздоровлення фінансового стану підприємства як складової частини управління кризовим станом і банкрутством підприємства надає цільовий вибір найкращих ефективних засобів із стратегії та тактики, що необхідно у конкретних випадках для конкретного підприємства.

Було окреслено шляхи з попередження, запобігання та подолання банкрутства. Всі шляхи та методи подолання банкрутства підприємства повинні бути направлені на діагностику діяльності підприємства у динаміці за попередні роки та розробці заходів на подолання виявленого кризового стану [35].

3.2. Програма запобігання банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП».

Ребрендинг – активна маркетингова стратегія; включає комплекс заходів щодо зміни бренду (як компанії, так і виробленого нею товару), або його складових: назви, логотипу, слогану, візуального оформлення, зі зміною

позиціонування. Проводиться в руслі зміни концептуальної ідеології бренду. Це має на увазі, що в компанії (продукті) відбулися досить істотні зміни. Рестайлінг і репозиціонування бренду – складові частини процесу ребрендингу.

Причини для репозиціонування можуть бути різними: це і помилки при первісній підготовці, внаслідок яких позиціонування бренду було розроблено неправильно або не було розроблено зовсім і склалося стихійно, це можуть бути і ринкові умови, що, активізація конкурентів, поява нових гравців, зміна цільової аудиторії викликані, наприклад, її дорослішанням, необхідністю розширення або зміною географії продажів [39].

Крім того, в залежності від тих причин, за якими виникла необхідність проведення ребрендингу, він може включати такі етапи як ренеймінг і рестайлінг. Ренеймінг – зміна імені бренду, може знадобитися по ряду причин. Назва – одна з перших матеріалізацій позиціонування, тому в тому випадку, коли змінюється вектор розвитку бренду, відбувається зміна або розширення виду діяльності компанії, змінюються стратегічні завдання, то це логічним чином повинне відбитися в неймінгу.

Етапи ребрендинга:

1. Постановка бізнес-цілей

Перше, з чого належить починати ребрендинг, – визначити конкретні цілі, на досягнення яких спрямована сукупність майбутніх заходів. Це основа, не маючи якої, немає сенсу рухатися далі: ви просто даремно витратите час і гроші.

2. Аудит ринку:

Оцінюється стан бренду(підприємства) на ринку і перспективи його розвитку з урахуванням стратегій прямих і непрямих конкурентів;

3. Розробка тактики і стратегії

Тепер на підставі проведеного аудиту розробляються короткострокова тактика і довгострокова стратегія, які повинні відповідати вимогам корпоративної культури компанії.

4. Формування нового образу підприємства:
 - перевірити, наскільки цінності організації відповідають іміджу;
 - вивчити ринок, зокрема, прямих конкурентів підприємства;
5. Впровадження оновленого бренду(підприємства)

На заключному етапі шляхом внутрішньої і зовнішньої комунікації поширюється інформація про нові характеристики і суті бренду серед всіх категорій людей, які з ним тим чи іншим чином стикаються (співробітників, споживачів, конкурентів) [40].

Аналізуючи фінансовий стан, економічні показники та положення нашого підприємства в ринкових умовах в аналізованому періоді 2016-2018 роках, ми прийняли рішення зробити ребрендинг та змінити вектор нашого підприємства.

В прогнозованому періоді ми хочемо поміняти назву підприємства на "I-COMP" щоб залучити багато нових клієнтів. Ми плануємо почати продавати техніку "Apple" в великих кількостях і надавати різноманітні послуги з ремонту та обслуговування даної техніки. За нової назви молоді люди відразу дізнаються та зацікавляються новими популярними гаджетами.

Ми плануємо зайняти саме цю нішу на ринку тому, що дана продукція набирає велику популярність серед молодих споживачів і користується чималим попитом. Бренд "Apple" має велику лінійку сучасних гаджетів які все більше і більше цікавлять потенційних клієнтів, а надання послуг обслуговування та ремонту цієї техніки зможе приносити більший прибуток в подальшому майбутньому, так як все більше людей почнуть користуватися саме цією технікою.

Можна не стежити за ринком техніки, але вихід нового айфона ніколи не пройде непомітно. Щороку сотні людей шикуються в чергу перед магазинами, щоб першими отримати новенький гаджет. Здається, в словник сучасного сленгу вже давно пора додати визначення «епломанія». Але за що всі так люблять Apple?

Apple - бренд, який не потребує презентації. Про це говорить не тільки популярність «яблучної» техніки в усьому світі, а й капітал компанії. До слова, Apple займає друге місце в списку найдорожчих компаній, поступаючись нафтовій корпорації Saudi Aramco. За час існування з квітня 1976, Apple змогли зайняти лідируючі позиції серед виробників і створити справжній культ в світі електроніки.

Також ми плануємо найняти в свій штаб нового працівника який спеціалізуватиметься виключно на продажу та надання послуг з новими товарами. Він зможе допомогти вибрати потенційному клієнту продукт, який буде відповідати його бажанням і можливостям, надати різні поради як правильно почати користуватися новим придбанням і в разі поломки провести гарантійний ремонт.

Проаналізувавши ситуацію на ринку в м. Енергодар ми зрозуміли, що існує всього кілька незначних конкурентів, які займаються продажем схожих товарів та послуг. А так як у нашого підприємства вже є велика клієнтська база та найближчим часом додадуться нові, то наше підприємство швидко зможе зайняти провідне місце на даному ринку.

Ми вирішили розглянути два варіанти можливих сценаріїв:

- Варіант 1 – закупити продукцію Apple на 300 тис. грн.
- Варіант 2 – закупити продукцію Apple на 150 тис. грн.
- Варіант 3 – закупити продукцію Apple на 200 тис. грн.

Таблиця 3.1.

Характеристика сценаріїв проекту та відповідні базові значення показників ефективності, тис. грн.

Показники	Значення для різних варіантів реалізації проекту, тис. грн.		
	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3
Надходження від реалізації проекту	450	450	450
Витрати на реалізацію проекту	300	150	200

Продовження табл. 3.1.

Прибуток від реалізації проекту	150	300	250
---------------------------------	-----	-----	-----

Джерело: складено автором

Проведемо аналіз альтернативних варіантів розвитку запропонованого проекту за умови настання різних сценаріїв розвитку економічного середовища.

Можливі такі сценарії розвитку економічного середовища:

- песимістичний – у цьому випадку всі параметри, що впливають на обсяг надходжень від проекту, досягають свого найгіршого рівня;
- оптимістичний – всі параметри, що впливають на обсяг надходжень від проекту, досягають відповідно найкращого значення з можливих;
- найбільш імовірний – всі параметри залишаються на розрахованому базовому рівні.

Для аналізу експертним шляхом визначимо відсоток зміни витрат та надходжень, а також імовірність настання кожного сценарію (див. табл. 3.2.), таким чином, щоб сума імовірностей становила 1.

Таблиця 3.2.

Імовірність настання сценаріїв

	Характеристики сценаріїв розвитку економічної ситуації		
	песимістичного	найбільш імовірного	оптимістичного
імовірність	0,21	0,48	0,31
зміна витрат	32%	-	-16%
зміна надходжень	-60%	-	+38%

Джерело: складено автором

На основі наведених у таблицях 3.1. та 3.2. даних, проведемо розрахунок різних варіантів проекту за умови настання кожного зі сценаріїв у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Характеристика варіантів проекту за умови настання різних сценаріїв

Параметри	Значення параметрів для різних варіантів реалізації проекту, тис. грн.		
	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3
Надходження від реалізації проекту			
Песимістичний сценарій (D1)	180	180	180
Найбільш імовірний сценарій	450	450	450
Оптимістичний сценарій	612	612	612
Витрати на реалізацію проекту			
Песимістичний сценарій (D2)	396	198	264
Найбільш імовірний сценарій	300	150	200
Оптимістичний сценарій	252	126	168
Прибуток від реалізації проекту			
Песимістичний сценарій (D3)	-216	-18	-84
Найбільш імовірний сценарій	150	300	250
Оптимістичний сценарій	369	495	453

Джерело: складено автором

Наступним кроком буде складення матриці можливих прибутків від реалізації проекту у таблиці 3.4. Прибуток від реалізації проекту розраховується як надходження від проекту за мінусом витрат на проект.

Прибуток від реалізації проекту розрахуємо теж за оптимістичним, песимістичним та найбільш імовірним сценаріями, що дасть нам змогу порівняти показники та обрати той варіант розвитку подій, який є найменш ризиковим та найбільш прибутковим.

Таблиця 3.4.

Матриця можливих прибутків від реалізації проекту, тис. грн.

Варіант реалізації проекту	Прибуток від реалізації проекту залежно від стану економічного середовища, тис. грн.		
	песимістичний	найбільш імовірний	оптимістичний
Варіант 1	- 576	150	369
Варіант 2	-180	300	495
Варіант 3	-840	250	45

Джерело: складено автором

Тепер нам необхідно скласти матрицю можливих втрат (упущеної вигоди) від реалізації проекту (див. табл. 3.5.). Вона будується на основі матриці можливих прибутків у такий спосіб: для кожного сценарію розвитку економічного середовища знаходимо максимальний прибуток, потім обчислюємо максимально можливі втрати всіх варіантів даного результату (з максимального прибутку для сценарію (стовпцю) віднімається дохід відповідного варіанту проекту).

Таблиця 3.5.

Матриця можливих втрат від реалізації проекту

Варіант реалізації проекту	Втрати від реалізації проекту залежно від стану економічного середовища, тис. грн.		
	песимістичний	найбільш імовірний	оптимістичний
Варіант 1	271,5	0	0
Варіант 2	0	150	108
Варіант 3	90.5	100	72

Джерело: складено автором

Шляхом обчислення матриць оберемо оптимальний варіант реалізації проекту, що сприяє досягненню кращого результату за будь-якого сценарію розвитку економічної ситуації. При виборі оптимального варіанту реалізації проекту використовуйте наступні критерії:

Проаналізувавши усі вище наведені критерії, можна дійти висновку, що оптимальним варіантом реалізації проекту, що сприяє досягненню кращого результату за будь-якого сценарію розвитку економічної ситуації є 2 варіант, тобто замовлення продукції Apple на сумму 150 тис. грн. Тож доцільно буде опиратися при реалізації проекту саме на цей варіант.

Перш за все, для економічного обґрунтування доцільності закупівлі певної продукції, слід розробити план продажів, який дасть нам змогу прорахувати плановий чистий прибуток у таблиці 3.6.

**Прогнозне значення збільшення обсягу реалізації в результаті
впровадження заходів**

Показники	1 рік (поквартально)				2 рік	3 рік	4 рік
	1	2	3	4			
Очікуваний об'єм продажів, шт.	5	10	15	20	45	47	62
Ціна продажів, тис. грн.	125	250	375	500	1125	1175	1550
Виручка від продажів, тис. грн.	50	100	150	200	450	470	620

Джерело: складено автором

З таблиці ми бачимо, що впродовж першого року продажів нової продукції на підприємстві ми плануємо отримати нових клієнтів та заохотити їх купляти продукцію Apple саме в нас. В подальші роки планується збільшити обсяги продажів та надання послуг, щоб отримувати максимальний прибуток та подолати кризове становище на нашому підприємстві.

Зробивши певний ряд підрахунків стосовно доцільності реалізації запропонованих заходів, ми можемо дослідити вплив запропонованих заходів на основні показники NPV нашого підприємства.

Проведемо розрахунок NPV та представимо його у таблиці 3.7. Він показує величину грошових коштів, яку інвестор очікує отримати від проекту, після того, як грошові притоки окуплять його первинні інвестиційні витрати і періодичні грошові відтоки, пов'язані із здійсненням проекту [41]. Чистий грошовий потік розраховують шляхом дисконтування за формулою (3.1):

$$PV_t = \frac{NCF_t}{(1+r)^k}$$

де NCF – чистий грошовий потік за окремі періоди (роки);

$(1+r)^k$ – дисконтна ставка;

r – ставка дисконтування, або норма дисконту.

Розрахунок NPV

Рік	Доходи, тис. грн.	Витрати, тис. грн.	Чистий грошовий потік, тис. грн.	Дисконтівний множник, $i =$ 30%	Дисконтований грошовий потік, тис. грн.
	2	3	$4 = 2 - 3$	5	$6 = 4 * 5$
0	0	450	-450	1	-450
1	800	420	380	0,77	292,6
2	1 800	410	1390	0,59	820,1
	Чиста приведена вартість				662,7

Джерело: розроблено автором

В випадку, коли $NPV > 0$ – проект варто приймати до реалізації; якщо $NPV < 0$ – проект варто відхилити, бо він збитковий; $NPV = 0$ – проект не прибутковий і не збитковий. У нашому випадку, бачимо, що проект прибутковий, оскільки $NPV > 0$

Тепер розрахуємо термін окупності щоб дізнатися через який період інвестиції почнуть окупатися.

Термін окупності розраховується за формулою (3.2.):

$$T_{ок} = \frac{I}{ЧД_t^{(s)}}$$

де $T_{ок}$ – термін окупності;

I – обсяг інвестицій по проекту;

$ЧД_t^{(s)}$ – річна сума грошових надходжень від реалізації інвестиційного проекту.

$$T_{ок} = 1,5 \text{ (роки.)} = 18 \text{ місяців}$$

Тобто термін окупності проекту становить близько 18 місяців.

Одним із способів використання концепції приведеної вартості до аналізу інвестиційних проектів є визначення індексу прибутковості. PI визначає, який дохід отримає інвестор на одну умовну грошову одиницю та показує запас фінансової міцності проекту. Якщо $PI > 1$, то проект ефективний.

Цей метод показує приведену вартість доходу з розрахунку на одиницю приведених витрат за формулою (3.3.):

$$PI = \sum \frac{Pk}{(1+i)^n} \div IC = 1,229$$

де PI – індекс прибутковості;

Pk – чистий грошовий потік;

i – норма дисконтування;

n – роки реалізації інноваційно-інвестиційного проекту;

IC – загальний обсяг інвестицій по проекту.

З огляду на те, що інвестиційний проект вартий уваги, якщо індекс прибутковості більше 1, розраховали цей показник, використовуючи дані про приведену вартість чистого грошового потоку по проекту та загальний обсяг інвестицій. Згідно з одержаних результатів індекс прибутковості за проектом становить 1,229, що є позитивним результатом, адже якщо $PI > 1$, тому проект вважається ефективним. Представимо результати всіх розрахунків у вигляді таблиці 3.8.

Таблиця 3.8.

Результати оцінки ефективності впровадження нової продукції на підприємстві за допомогою тригенераційного комплексу

Показник	Значення	Критерій ефективності
NVP	662,7 тис. грн.	> 0
DPP	1,5 років	< 5
PI	1,229	> 1

Джерело: складено автором

Виходячи з розрахованих показників можна зробити висновок, що запропонований проект є ефективним і має низький рівень ризику, так як індекс рентабельності інвестицій перевищує 1, а термін окупності менше 5 років.

3.3 Вплив запропонованого заходу на економічні показники господарської діяльності та фінансовий стан ТОВ «ЭН-КОМП».

Так як у сучасних ринкових умовах існує необхідність постійного удосконалення та збільшення свого авторитету, компанії в сфері продажу та обслуговування електронних техніки намагаються всіма можливими способами залучити все більше нових клієнтів і переманити їх від конкурентів більш вигідними умовами.

Реалізація запропонованого проекту допоможе нашому підприємству покращити свої техніко-економічні показники та мати змогу конкурувати з іншими підприємствами.

Запропонований захід є ефективними і мета – запобігання банкрутства підприємства – досягнута, що підтверджується показниками ефективності проекту.

Таблиця 3.9.

Вплив запропонованого заходу на економічні показники та показники фінансової діяльності ТОВ «I-COMP» до і після впровадження заходу

Показники	2018	Прогнозний рік	Відхилення (після заходу)	
			Абсолютне відх, 2018/прогноз	Відносне відх, % 2018/прогноз
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	481,4	1101,4	620	128,8
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	86,3	126,3	40	46,3
Валовий прибуток, тис. грн.	395	625	230	58,2
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	103	346,7	243,7	236,6
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	129,1	207,8	78,7	61
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	105,9	170,4	44,5	61
Власний капітал, тис. грн.	282,0	325,4	43,4	15,4

Продовження табл. 3.9.

Рентабельність діяльності, %	102,9	215,3	112,4	-
Рентабельність продукції, %	122,7	134,9	12,2	-
Рентабельність активів, %	37,6	46,2	8,6	-

Джерело: розраховано автором

Отже, ми провели певні підрахунки як зміняться основні економічні показники фінансової діяльності підприємства після впровадження запропонованого проекту. На основі даних таблиці можемо зробити висновки, що у прогнозованому році збільшиться виручка від реалізації товарної продукції на 128,8%. Собівартість реалізованої товарної продукції зросте на 40 тис. грн. У прогнозованому році також зросте валовий прибуток на 58,2%. Фінансовий результат від операційної діяльності зросте на 236,6% та становитиме 346,7 тис. грн. Фінансовий результат до оподаткування збільшиться на 61 %, так само збільшиться і чистий фінансовий результат на 44,5 тис. грн.

Рентабельність діяльності підприємства у прогнозованому році зросте на 112,4% тому прибуток на 1 грн., вкладену у виробництво та збут продукції складе 2 грн 15 коп.

Аналізуючи показник рентабельності активів можна зробити висновок, що у 2018 році діяльність підприємства стрімко пішла на спад та мало певні труднощі, проте у прогнозованому році ми цей показник буде зростати до 46,2%.

Отже, можна зробити висновок, що проект є ефективним, сприятиме покращенню показників господарської діяльності, фінансовго стану і досягнення поставленої в роботі мети – запобігання банкрутству підприємства.

Висновки до розділу 3

В результаті проведеної діагностики та аналізу фінансового стану ТОВ «ЕН-КОМП», для запобігання банкрутства у розділі 3 були запропоновані та розглянуті такі організаційно-економічні напрями розвитку діяльності підприємства як ребредінг та впровадження нового виду продукції та послуг.

За кожним з запропонованих проектів було розглянути прогностичний вплив на показники економічного стану підприємства. Найдетальніше було проаналізовано завезення та продаж нової категорії продукції.

Було виявлено ряд переваг цих товарів порівняно з іншими, а саме: популярність, унікальність, безпечність, зовнішня привабливість.

Існує три варіанти впровадження проекту. Залежно від кількості товарів певної категорії, вартість на проекти є різною, тому було проаналізовано ризики за трьома сценаріями розвитку та обрано найбільш оптимальний шлях реалізації плану розвитку, який передбачає отримання найбільшого прибутку при найнижчих ризиках. Для цього було розроблено три програми впровадження нової продукції на ТОВ яке буде мати ще й нову назву «І-COMP».

Задля запобігання банкрутства підприємства та покращення фінансових показників підприємства було розроблено план продажу нової продукції, прораховано прибуток від реалізації проекту та вплив на основні показники інноваційного розвитку підприємства. Було виявлено, що впровадження у продаж нових сучасних гаджетів за запропонованою програмою зміцнить позиції компанії на конкурентному ринку та принесе прибуток.

В ході аналізу, було встановлено, що впровадження даного проекту є вдалим для підприємства, оскільки є ефективним і має низький рівень ризику. Було розраховано термін окупності проекту, який становить 1,5 роки, що дасть позитивний вплив на удосконалення реалізації обраної інноваційної стратегії, враховуючи те, що проект приноситиме кошти не лише за рахунок продажів товарів, а також за рахунок продажів різних аксесуарів для гаджетів та ремонтних робіт.

Проведений прогноз фінансових результатів діяльності підприємства свідчить про отримання додаткового прибутку, що доводить економічну ефективність запропонованих організаційно-економічних заходів забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Тому запропоновані заходи слід вважати доцільними.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У першому розділі кваліфікаційної роботи було досліджено теоретичні та методологічні аспекти понять діагностики та банкрутства на підприємстві.

Отже, банкрутство - це процес признання внаслідок аналізу фінансової діяльності стану нездатності підприємства продовжувати спроби виходу з фінансової кризи, що супроводжується рішенням судових органів про необхідність здійснення ліквідаційної процедури підприємства.

Також було проаналізовано теоретичні аспекти законодавчої бази та її основні положення з питань банкрутства підприємства.

Було розглянуто методичний інструментарій діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що стосовно розміщення норм, спрямованих на регулювання правовідносин неспроможності, в системі права ЄС використано функціональний підхід. Правові норми, які стосуються неспроможності, можна знайти у різних сферах правового масиву ЄС, враховуючи те, на регулювання яких правовідносин вони спрямовані.

Питання правового регулювання процедури банкрутства в Україні знаходяться на стадії постійної доробки та оновлення відповідно до змін як в національній економіці, так і в міжнародному економічному середовищі. І саме адаптація національного законодавства до сучасних міжнародних та європейських правових норм і цінностей є запорукою поглиблення європейського й міжнародного співробітництва вітчизняних суб'єктів господарювання.

Проведене дослідження свідчить про те, що у сучасній економічній літературі існує достатня кількість методів, моделей діагностики кризового стану та загрози банкрутства суб'єктам господарювання, що належать до двох агрегованих категорій – сформовані на базі оціночних показників і на основі економіко-математичних та статистичних моделей.

Таким чином, сучасний стан економіки вимагає створення загального алгоритму прогнозування банкрутства підприємства з урахуванням як вітчизняного, так і закордонного досвіду.

Для досягнення позитивних результатів в антикризовому управлінні потрібно надати належну увагу проблемі створення українських моделей діагностики банкрутства і запропонувати модель, здатну враховувати реалії нашої економіки, що значно збільшить кількість підприємств, які своєчасно і правильно зможуть розробити ряд заходів з попередження банкрутства.

Було проведено загальний економічний аналіз та дігностику ймовірності банкрутства ТОВ «ЕН-КОМП».

Товариство з обмеженою відповідальністю "ЕН-КОМП" протягом аналізованого періоду переживає не найкращі часи своєї підприємницької діяльності у сфері продажу комп'ютерної техніки та надання послуг у місті Енергодар.

Обсяг реалізованих послуг мав досить непоганий показник у 2016 році, він становив 429,7 тис. грн., а в 2018 році цей показник зменшився на 143,2 тис. грн. (або на 58,2%), - і становив 102,9 тис. грн. Це відбулося за рахунок зменшення обсягів реалізованих послуг та зменшення продажів продукції підприємством.

Паралельно зі зменшенням доходу від реалізації послуг, загальна собівартість реалізованих послуг також іде на спад. В 2018 році порівняно з 2016 роком цей показник зменшився з 458,4 тис. грн. до 86,3 тис. грн. В 2018 році підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 105,9 тис. грн.

В аналізованому періоді спостерігається значне скорочення середньоспискової чисельності персоналу на підприємстві. В 2017 році чисельність становить 7 осіб.

В 2018 році рентабельність продукції (послуг) становить 122,7%. Тобто, з кожної 1 грн., вкладеної у виробництво та реалізацію продукції (послуг) підприємство отримало 1 грн 22 коп. прибутку.

В 2018 році рентабельність діяльності становить 102,9%. Тобто, з кожної 1 грн., вкладеної у діяльність підприємство отримало 1 грн 2 коп. прибутку.

За звітний період зросла загальна вартість оборотного капіталу до 319 тис. грн. В складі оборотного капіталу негативним є те, що зменшилася дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги до 115 тис. грн.

На ТОВ "ЭН-КОМП" структура чисельності персоналу за категоріями в звітному періоді трохи почала зменшуватися, через скорочення робочого персоналу на підприємстві. Значну частину персоналу складають робітники, частка яких у 2016 році становила 57,1%, у 2017 році – 54,5%, відносне відхилення склало - 21,4%. Дане зниження було викликане зменшенням обсягів надання послуг.

Динаміка показників ліквідності говорить про значне зниження загальної ліквідності при різкому падінні коефіцієнта швидкої ліквідності. Це свідчить про ріст низько ліквідних елементів (запасів) у структурі поточних активів. Усе це говорить про ріст ризикованості діяльності підприємства з погляду неповернення боргів і зниження реального рівня платоспроможності.

На підприємстві спостерігається різка негативна тенденція до зниження показників платоспроможності. А це значить, у випадку погіршення фінансового стану підприємства або передчасної вимоги кредиторів на повернення коштів підприємство не зможе розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Коефіцієнт платоспроможності в аналізованому періоді різко зменшився й знаходиться на критично низькому рівні. Паралельно з цим різко зменшився коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами.

Можна зробити висновок, що за допомогою багатофакторної моделі Дюпон можливо швидко та точно визначити основні проблемні фактори бізнесу та фактори, які мають найбільший вплив на ефективність використання активів та власного капіталу. Можна відзначити, що фінансовий стан ТОВ «ЕП-КОМП» не є досить стійким, про що свідчать показники рентабельності власного капіталу і рентабельності активів. Ці показники мали

тенденцію до зниження в аналізованому періоду в двічі та навіть майже втричі відповідно.

За результатами проведеної діагностики та аналізу фінансового стану ТОВ «ЕН-КОМП», для запобігання банкрутства у розділі 3 були запропоновані та розглянуті такі організаційно-економічні напрями розвитку діяльності підприємства як ребредінг та впровадження нового виду продукції та послуг.

За кожним з запропонованих проектів було розглянути прогнозний вплив на показники економічного стану підприємства.

Було виявлено ряд переваг цих товарів порівняно з іншими, а саме: популярність, унікальність, безпечність, зовнішня привабливість.

Існує три варіанти впровадження проекту. Залежно від кількості товарів певної категорії, вартість на проекти є різною, тому було проаналізовано ризику за трьома сценаріями розвитку та обрано найбільш оптимальний шлях реалізації плану розвитку, який передбачає отримання найбільшого прибутку при найнижчих ризиках. Для цього було розроблено три програми впровадження нової продукції на ТОВ яке буде мати ще й нову назву «І-COMP».

Задля запобігання банкрутства підприємства та покращення фінансових показників підприємства було розроблено план продажу нової продукції, прораховано прибуток від реалізації проекту та вплив на основні показники інноваційного розвитку підприємства. Було виявлено, що впровадження у продаж нових сучасних гаджетів за запропонованою програмою зміцнить позиції компанії на конкурентному ринку та принесе прибуток.

В ході аналізу, було встановлено, що впровадження даного проекту є вдалим для підприємства, оскільки є ефективним і має низький рівень ризику. Було розраховано термін окупності проекту, який становить 1,5 роки, що дасть позитивний вплив на удосконалення реалізації обраної інноваційної стратегії, враховуючи те, що проект приноситиме кошти не лише за рахунок продажів товарів, а також за рахунок продажів різних аксесуарів для гаджетів та ремонтних робіт.

Проведений прогноз фінансових результатів діяльності підприємства свідчить про отримання додаткового прибутку, що доводить економічну ефективність запропонованих організаційно-економічних заходів забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Тому запропоновані заходи слід вважати доцільними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 № 2343-ХІІ, зі змінами та доповненнями.
2. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2000. 412 с.
3. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Серия «Библиотека финансового менеджера». К.: Ника-Центр, 1999. Вып. 3. 512 с.
4. Брели Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов. М.: Олимп-Бизнес, 2007. 2008 с.
5. Голощапов Н. А. Словарь-справочник аудитора; под. ред. В.И. Осипова. М.: Экзмен, 1999. 384 с.
6. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2009. 328 с.
7. Звітність підприємств: підручник / Т.Є. Кучеренко, В.С. Уланчук, О.Г. Шайко. К.: Знання, 2008. 492 с.
8. Круглянко А.В., Маник І.В. Поняття банкрутства в аспекті сучасного розвитку підприємств. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2012. №. 2. С. 153–158.
9. Ходарева О. Управління підприємствами в умовах кризи. Схід. 2009. № 3(94).
10. Про банкрутство: Закон України від 01.07.1992 р. № 2343-12. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 17.03.2018).
11. Про введення в дію Закону України «Про банкрутство»: Постанова Верховної Ради України від 14.05.1992 р. № 2344-ХІІ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2344-12> (дата звернення: 17.03.2018).
12. Про утворення Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій: Указ Президента України від 17.06.1996 р. № 435/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435/96> (дата звернення: 17.03.2018).

13. Положенням про Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.1996 р. No 990. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990-96-%D0%BF> (дата звернення: 17.03.2018).

14. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. No 436. Дата оновлення: 07.03.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 17.03.2018).

15. Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: Закон України від 22.12.2011 р. No 4212-VI. Дата оновлення: 05.10.2016. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4212-17> (дата звернення: 17.03.2018).

16. Цивільний Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. No 435-IV. Дата оновлення: 07.03.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.03.2018).

17. Про утворення Державного департаменту: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2006 р. No 370. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/370-2006-%D0%BF> (дата звернення: 17.03.2018).

18. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. No 2343-XII. Дата оновлення: 07.03.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 17.03.2018).

19. Biryukov A. Harmonisation of Insolvency Legislation in Europe and in the Worldю. *Ukrainian Law Rev.* 2003. Vol. 2. P. 34–38.

20. Бірюков О. М. Законодавство про банкрутство в контексті процесів гармонізації права України до європейських та світових стандартів. Про банкрутство в Україні: Законодавство, судова практика та перспективи розвитку: матеріали III щорічної конф. Асоціації правників України (м. Київ, 08.06.2006 р.). Київ: АПУ, 2006. С. 12.

21. Про провадження у справах про неплатоспроможність: Регламент Радб (ЄС) №1346/2000 від 29.05.2000 р. URL: old.minjust.gov.ua/file/32678.docx
22. Задихайло Д. В. Правові засади формування та реалізації економічної політики держави: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2013. 38 с.
23. Фомин Я.А. Диагностика кризисного состояния предприятия: учебное пособие / Я.А. Фомин. – М. Московская финансово-промышленная академия, 2004. – 61 с.
24. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – 2-е изд. – К.: Эльга, Ника- Центр, 2004. – 656 с.
25. Ван Хорн Д. Основы финансового менеджмента: монография / Хорн Д. Ван, Д. Вахович: пер. с англ. – 12-е изд. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2008. – 1232 с.
26. Кукукина И.Г. Учёт и анализ банкротств: учебное пособие / И.Г. Кукукина, И.А. Астраханцева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 304 с.
27. Волков О.И. Экономика предприятия: учебник / Под ред. О.И. Волкова. – М.: ИНФРА, 2009. – 416 с.
28. Троц І. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ З МЕТОЮ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА [Електронний ресурс] / І. В. Троц. – 2012.
– URL: <https://www.science-community.org/system/files/Trots.pdf>.
29. Шляга О. В. Шляхи підвищення ефективності роботи підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Шляга, М. В. Гульцев. – 2014. – URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_066.pdf.
30. Ніколаєнко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №6. – С. 180 – 191.
31. Ященко Вікторія. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві URL : https://naub.oa.edu.ua/2015_8F/.

32. Рац О. М. Інтегральна оцінка ефективності антикризового управління банком / О. М. Рац. // Проблеми економіки № 4. – 2013. – С. 361–367.
33. Как добиться повышения эффективности деятельности предприятия? URL: <https://legkopolezno.ru/rabota/effektivnost/povyshenie-effektivnosti-deyatelnosti-predpriyatiya/>.
34. Малахова В.М. Збалансована система показників, їх розробка та аналіз [Текст] / В.М. Малахова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного ун-ту. Економічні науки. – Кіровоград: КНТУ, 2007. – вип. 12. Ч. 1. – С. 266-273.
35. Економічний аналіз : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 85 с.
36. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства: навч. — метод. посіб. / М. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров — Х.: ВД «ІНЖЕК», — 410 с.
37. Голощапов Н. А. Словарь-справочник аудитора. / Под ред. В. И. Осипова — М.: «Экзамен», 1999. — 384 с.
38. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посіб. / І. Н. Карпунь. — Львів: «Магнолія-2006», 2007. — 418 с.
39. Троц І. В. Визначення поняття банкрутства та причини його виникнення у сучасних умовах розвитку / І. В. Троц // Вісник Дніпропетровського університету. — С. 221–228.
40. Хіт Роберт. Кризовий менеджмент для керівників. / Роберт Хіт; пер. з англ. Р. Л. Ткачук, С. М. Рябчук, Н. І. Мішені-на. — К.: Всеувиито, Наук. думка, 2002. — 566 с.
41. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз: [навч. посібник] / Гордієнко П. Л., Дідковська Л. Г., Яшкіна Н. В. — [2-е вид., перероб. і доп.]. — К.: Алерта, 2008. — 478 с.
42. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – 2-е изд. – К.: Эльга, Ника- Центр, 2004. – 656 с.

43. Ван Хорн Д. Основы финансового менеджмента: монография / Хорн Д. Ван, Д. Вахович: пер. с англ. – 12-е изд. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2008. – 1232 с.

44. Жарковская Е.П. Антикризисное управление / Е.П. Жарковская, Б.Е. Бродский. – М.: Омега-Л. – 2005. – 357 с.

45. Каблов Е.В. Проблемы адаптивности зарубежных методик диагностики банкротства в отечественной практике / Е.В. Каблов // Фундаментальные и прикладные исследования кооперативного сектора экономики: научно-теоретический журнал– 2013. – № 3. – С. 111 – 114.

46. Костіна О.М. Методи та моделі діагностики кризового стану підприємства / О.М. Костіна, О.Є. Майборода // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2012. – № 4.- С. 91 –97.

47. Кукукина И.Г. Учёт и анализ банкротств: учебное пособие / И.Г. Кукукина, И.А. Астраханцева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 304 с.

48. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія / Л.О. Лігоненко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 580 с.

49. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій. Затверджена наказом агенства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій No 81 від 27 червня 1997 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 5 серпня 1997 року за No 288/2092 // Офіційний вісник України. – 1997. – No 32.

50. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Затверджено наказом Міністерства економіки України No 10 від 17.01.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2001_01_17/ME01007.html.

51. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л. Визначення ознак банкрутства: санація та реструктуризація підприємств / В.Л.Т оважнянський, П.Г. Перерва // Сборник на учних трудов «Вестник НТУ «ХПІ»: Актуальні проблеми управління. – 2013. – № 52 (1025). - С. 152 – 162.

52. Фомин Я.А. Диагностика кризисного состояния предприятия: учебное *пособие* / Я.А. Фомин. – М. Московская финансово-промышленная академия, 2004. – 61 с.

53. Чібісова І.В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств / І.В. Чібісова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – № 22. Ч. 2. – С. 389 – 394.

54. Пан Л. В. Збалансована система показників (Balanced Scorecard – BSC) як інструмент ефективного управління стратегією організації URL:

[http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8532/Pan_Zbalansovana_syste ma_pokaznykiv.pdf](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8532/Pan_Zbalansovana_syste_ma_pokaznykiv.pdf).

55. Расчет финансово-экономических показателей в проектах. URL: <https://www.src-master.ru/article26774.html>.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
«Загальні вимоги до фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕН-КОМП» За ЄДРПОУ
Територія _____ За КОАТУУ
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство За КОПФГ
Вид економічної діяльності _____ За КВЕД
Середня кількість працівників¹ 7

КОДИ		
18	01	01
24517831		
2312500000		
33.12		

Адреса, телефон 71502, Запорізька обл. м.Енергодар, вул.Українська, буд.4а, 0613931208

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12 2018 р.

Актив	Код рядка	Форма №1	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи		1	-
первісна вартість	1001	35	35
накопичена амортизація	1002	(34)	(35)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	365	365
первісна вартість	1011	466	466
знос	1012	(101)	(101)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-

Код за ДКУД 1801001

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	365	365
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	99	113
Виробничі запаси	1101	40	44
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	58	68
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	114	89
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	18	18
з бюджетом	1135	2	5
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	117	78
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	4	-
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	4	-
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань	1182	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1183	-	-
резервах незароблених премій	1184	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1	1
Усього за розділом II	1195	354	302
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	389	329

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	286	200
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	286	200
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-

Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	13
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	54	84
розрахунками з бюджетом	1620	16	9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	3	1
розрахунками з оплати праці	1630	13	6
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	3	2
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2	4
Усього за розділом III	1695	92	119
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	378	319

Керівник _____ / Бурчак В. К. /
(підпис)

Головний бухгалтер _____ / /
(підпис)

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "ЕН-КОМП"

(найменування)

Дата(рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

КОДИ		
2018	01	1
24517831		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2018 р.

Форма
№2

Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	358,2	85,2
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(358,2)	(85,2)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий :	2090		
прибуток		395	550
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	-
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(255)	(283)
Витрати на збут	2150	(37)	(19)
Інші операційні витрати	2180	-	(2)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності	2190		
прибуток		103	246
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	-	-
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:	2290		
прибуток		103	246
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-

Чистий фінансовий результат:	2350		
прибуток		173	43
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	103	246

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	121	471
Витрати на оплату праці	2505	200	217
Відрахування на соціальні заходи	2510	42	44
Амортизація	2515	8	8
Інші операційні витрати	2520	169	252
Разом	2550	539	992

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник _____ / Бурчак В. К. /
(підпис)

Головний бухгалтер _____ //
(підпис)